

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos postt sor egyszer 20 fill.
máskor következőnél 16 fillér.

Nyitási postt sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, február 26.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Egy másik ellenség.
- Tanácskozás a háborúról.
- A bankkérdés és a háboru.
- A veszendő emberekért.
- Csendesülő harci zaj.
- Elköltöztek a kerülősi telepesek.
- Az orosz cár és Petrász Sára.
- Elzúllott színész.
- Térkaságok.
- Tárca: Apró bűnösök.

Egy másik ellenség.

Arad, február 25

Talán furesa is lesz, és az érdekességet bizonyosan ellöki magától, hogy a mialatt mindenkit a Szerbia ellen való fegyverkezés izgat, mi egy másik ellenségről szólunk. Az emberek a nagyhatalmak békeakciójáról, táborszernagyok tanácskozásairól, hadtestek mozgósításáról beszélnek, — s minket egy egész más békeakció költ, a melyhez nem kell táborszernagyoknak, hanem csak a higgadt és belátó embereknek tanácskozása s a melyet a világ legóriásabb nagyhatalma dönthet el: az emberszeretet.

Hadi láz idején találhat-e figyelemre, hogy Aradon intézményt akarnak teremteni a tüdővész ellen való védekezésre? Pedig a Szerbiával való háboru, akármilyen véres is lesz, nem szedhet annyi áldozatot, mint amennyit a tuberkulózis söpör el: a szerb háboru, ha csakugyan sor kerül rá, régen be lesz fejezve, a mikor a tüdővész még mindig kibontva vezényelteti a maga rajvonalait. S pusztulni fog az ifju, az erős, a munkabíró élet, a melynek a nemzet nem kisebb hasznát láthatná, mint azoknak a katonáknak, a kiket a szerbiai vágóhidra visznek, azon egyszerű okból, mert Aerenthal és Isvolszki urak nem tudnak egymás személyével rokonszenvezni.

Az a terv merült fel, hogy Aradon *dispensaire*-t létesítsenek a tüdőbetegek számára. Ez az idegen szó, amelyet jó lenne valamely magyarral helyettesíteni, hogy az hamarabb süppedjen a köztudat fővényébe, — olyan intézményt jelent, amelyben a kezdő tüdőbajosokat megfigyelik, bajuk tovább fejlődését meggátolják, s a lehetőség szerint meg is gyógyítják. Nem jelent egyet a szanatóriummal, a gyógyító házzal. De ép azért, mert a tüdőbajnál a betegek elhanyagolása, a környezet és a körülmények elteszik veszedelmessé és halálhozóvá a kórt, az ilyen *dispensaire*-ek hatalmas arányban csökkenthetik a tüdővész pusztító hatását, — amit a külföld példái, nagy számmal alkotott hasonló intézményei bizonyítanak. Már pedig nines ország Európában, amelyben a tüdővész oly százalékot érne el az emberirtásban, mint Magyarországon és a magyar statisztikában is előljár a fekete helyek között a mi városunk: Arad.

Nem akarunk ahhoz szólani, hogy mi módon lesz megvalósítható ez a humánus intézmény, az embermentésnek ez az erősítése. Nothnagel, a híres tanár leszögezte a tételt: A *tüdővész kérdése — pénzkérdés*. Pénzkérdés az egyes embernél, aki úgy tud védekezni a láthatatlan szú ellen, ha nyugalmat és az időjárás viszonyosságai ellen való védekezést szerezhet magának: s pénzkérdés a társadalomra, mert a gyógyítóházak, *dispensaire*-ek csak nagy áldozatokkal létesíthetők. De ez nem fog a legnehezebb akadály lenni. Az állam millióit és milliárdjait a fegyveres ellenségek ellen való védekezésre költik el; a másik ellenségre, az örökös ellenségre, a veszedelmesebb ellenségre már alig jut az adókból. Más utat kell rá keresni, s azok a derék, nagyszívű emberek, akik idejét látták és szükségét érezték annak, hogy ily intézmény szülessen, bizonyára megtalálják az ahhoz vezető módot, eszközöket. Lehetetlen, hogy ilyen idea, ilyen gondolat ne férközzék azokba a szívekbe, amelyek megindulásától és megnyilatkozásától a megvalósítás sorsa függ.

Lesz-e háboru? Nem tudni. Minden izüink és érzésünk, minden agysejt és gondolat egész energiával titakozik bennünk annak gondolata ellen s reméli, hogy ezzel nem fogják megbecsteleníteni a huszadik századot. De ha az épek elmennének az ellenség elé: talán lenne némi vigasztaló abban, hogy idehaza felvetjük a fegyvert a betegek, a félig már halálraitéltek megmentésére, visszaszerzésére. Nyerünk-e annyit, amennyit ott elveszithetünk? Többet. Mert

Lesz-e háboru? Nem tudni. Minden izüink és érzésünk, minden agysejt és gondolat egész energiával titakozik bennünk annak gondolata ellen s reméli, hogy ezzel nem fogják megbecsteleníteni a huszadik századot. De ha az épek elmennének az ellenség elé: talán lenne némi vigasztaló abban, hogy idehaza felvetjük a fegyvert a betegek, a félig már halálraitéltek megmentésére, visszaszerzésére. Nyerünk-e annyit, amennyit ott elveszithetünk? Többet. Mert

Apró bűnösök.

— Gyermekbirósági tárgyalás. —

Csütörtök délután . . . Ilyenkor Köller János táblai bíró ítélkezik a kiskoru bűnösök törvényszék elé utalt ügyekben s ezek a tárgyalások eseményszámba mennek a büntető törvényszéken, mióta a gyermekbiróság áldásos intézményét elfogadta, s hazai földre ültette a magyar judikatura. Mintha egyenesen ennek a meleg szívé, derült nézésü, böles bírónak egyéniségére szabták volna ezt a kivételes törvénykezési formát. A törvény holt betűi megelevenednek, színt és közvetlenséget nyernek, amint ajkaira veszi, s átadja az életnek a betűk szellemének tanításait. Szilárd, határozott az osztó igazság villámainak kiröpítésében, de ezek a villámok inkább csak elrettentik a büntőt, sem mint halálra zuzzák a kis tévedt embereket. Ha sujt is, nem bélyegez örök szegénnyel, hanem bűnbódés utánra megnutatja a módját, hogy megtisztulva, vétekbe rohant fiatal lelkük újra felemelkedhessék az isteni irgalom, a gyarlóság megtévedéseit elnéző, megbocsátó szeretet segítő mankóin. S különösen, mikor a kiskoru bűnösök megmentésére kivételes jogokat biztosított számára az emberszeretet kérő szavára megenyhült judikatura, egész szívet: ezt a jóságos, szerető szívet beleönti a „jó bíró” böles ítéletébe . . .

Előkelő, válogatott közönség sereglik e tárgyalásokra. Tulnyomóan jogászokból és humanitárius tényezőkből kerül ki a gyermekbirósági tárgyalás publikuma, amely tiszteletteljes felállással köszöntötte a „jó bíró”-t, amint bírótársai kíséretében elfoglalja a bírói széket.

Két csöppnyi bűnöst idézett ma elsőnek bírói széke elé. Még alig látszanak ki a földből s már is megbotlottak az élet sarában. Loptak, sőt — uram bocsáss! — raboltak a 12-13 éves emberké. Epen idejében tette rájuk kezét a törvény s a Gyermekvédő Liga atyai gondoskodása. Tulajdonképen tul vannak már a törvénylátás izgalmain. Most a „jó bíró” tanácsán a sor, hogy büntetést szabjon az apró bűnösökre.

Sunyin, huncutul kacsint át egymásra a két pajtás. Mintha tudatában sem lennének bűneiknek s a rájuk váró sulyos büntetésnek; gyerekes gondatlansággal suttog az ajkuk, sőt szemmel láthatóan mulattatja őket a ceremónia, melyre az ő kedvükért gyült ide ez a sok komoly bácsi, szelid tekintetű néni. S hogy a bíróság az egyikre 8 havi fogházat mér ki a — javítóintézetben, a Pista gyerek megvetően méregeti a csöpp Rezsőt, mintha mondani akarná: — Látod, mégis csak én vagyok a külön legény. Eugem jobban megbecsültek a bíró urak . . .

Alázattal megköszönik a bíróság kegyét, aztán eltávoznak a teremből az öreg fegyházór

kíséretében. Ezeken aligha fog majd a „jó bíró” oktatása! . . .

Siró-rivó pesztra lép utánuk a tárgyaló terembe. A 15 éves Máriát lopás vétségével vádolja az ügyész. Sok gyerekü szegény napszámos emberek lányva, aki cselédszolgálatokat végzett a házbeli partájoknál. Közben elemelt mindent, ami a keze ügyébe került. Az egyikken rajta vesztett s a panaszos mintegy 300 koronáját keresi rajta, amit apránként lopott el tőle a kis szarka. Töredelmesen vallott s szántabánta a bűnét. Egyebet nem igen akart mondani s csak nagy faggatásra vették ki belőle, hogy a nénikéje biztatta bűnre, aki a lopott pénzből neki is adott mindig pár krajcárt cukorra, nyalakodásra.

A kihallgatott tanuk vallomásából kiderült, hogy a leányka minden valószínűség szerint nem a nénjének, hanem — szülőinek biztatására tévedt a bűnbe s nekik hordta a pénzt, hogy legyen tüzre s tejbe aprítani való.

Mária azonban zokogva tiltakozott szülőinek meggyanusítása ellen.

— Nem, nem — esküdözött; az anyám megszidott, az apám megvert volna érte, nem hogy biztattak volna lopásra.

— Nem, nem — zokogta — nem az anyám esábitott bűnre, hanem a néni, csak a néni, senki más . . .

A „jó bíró” szemében valami szivárványféle csillant meg: hisz ez a tévedt kis lélek

ez az embermentés, a tüdővész rablásainak visszaszerzése örök időkre szól és örök időkre tart.

Tanácskozás a háborúról.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, február 25.

Az ujoncjavaslatok tárgyalása közben ma ismét szóba hozták a képviselőházban a háboru lehetőségét. **Jekelfalussy** honvédelmi miniszter kijelentette, hogy háboru esetén minden ép-kézláb embernek fegyvert kellene fogni. Ezt a kijelentését csöndben hallgatta a Ház. Egyébként ez a megjegyzése nem keltett iránta nagy rokonszenvet, ami kiderült abból is, hogy a képviselők az ujoncjavaslat egy szakaszánál leszavazták a minisztert s az ő javaslatával szemben a Nagy Györgyét fogadták el.

Részletes tudósításunk a következő:

Justh Gyula elnök egynegyed 11-kor megnyitja az ülést. Jegyzőkönyv felolvasás és hitelesítés után folytatták az

ujoncmegajánlásról

szóló javaslat tárgyalását.

(Az öreg Szappanos.)

Szappanos István kijelenti, hogy a balpárt nem obstruál, pedig hónapokig kihuzhatná a vitát, ha felolvasná a régi katonai beszédeket. Csak a magyar hadseregnek szavaz meg ujoncot. Ezután kéri, hogy a tárgytól eltérhessen, amihez a Ház megadja az engedélyt. Folytatván beszédét, kijelenti, hogy a jegyzők oly gyorsan olvasták föl az egyes javaslatokat, hogy azokat megérteni nem lehet. Kéri az elnököt, illetve a Házat, hogy függesszék fel 5 percre az ujoncjavaslat tárgyalását és ezalatt szavazzák meg az önálló bankról szóló indítványát, amit ezennel beterjeszt. (Eljenzés.)

(A háborúról.)

Molnár Jenő: Mindenben osztja Mezőfi tegnapi felszólalását, melyben tiltakozott a szerb háboru ellen. Nem szavazza meg az ujoncokat olyan diplomáciának, mely háboruba akarja vinni a katonákat.

Elnök az általános vitát bezárja.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter válaszol az elhangzott ellenvetésekre. Nagy Györgynek kijelenti, hogy a hadseregben min-

nincsen még elveszve! Aki így védi szegényétől, gyalázattól a vérét, szülőjét, édesanyját, abban maradt még paránya a becsületes hajlandóságnak! Ezt a csöpp leánykát még érdemes megváltani a zülléstől, kirántani a fertőből s megmenteni a tiszta élet számára.

S a bíró kegyelmes volt. Négy heti fegyházbüntetésre ítélte, de az ítélet végrehajtását fölfüggesztette három esztendőre. Ha addig megjavul, elfelejtik neki a multat s tisztán, makulátlanul mehet az életbe. Senki sem vehet semmit a szemére...

Rövid szünet. Alig, hogy lélegzethez jutunk, a bíróság folytatja a megkezdett munkát. A teremőr két 10—12 éves fiút állít bírúi elé. A kis Misi okos szemű, értelmes arcú, kedves szöke gyerek, aki illemtudóan hajítja meg magát s köszönget jobbra-balra. Szinte elfacsarodik a szívünk, hogy ez a bájos csöppség is ide kerülhetett. A társa, Tóni merő ellentéte. Morcos, makrancos nézésű fiú, lesüti szemét s dacosan pislant fel olykor a vizavijára. Olyan fenyegetés-féle villan ki a sunyi nézéséből, mintha azt mondaná: „Megállj, Misi, megbánja ezt valaki!”

A nemes angol sport juttatta ide őket. Egy üres telken futbaloztak. Tóni az ellenfél labdája elől az utcasarkon éktelenkedő kerítésre mászott. Amint körülnéz a terepen, közvetlenül a kerítés mellett egy kitárt ablakon akadt meg a szeme. A párkányon nyitott könyv pihent egy virágos cserép társaságában. Egy gondolat,

denkinek tisztelik a vallását. A nazarénusok azonban nem elismert felekezet: a nazarénus katonákat rendszeresen betegápolóknak használják. A létszám pontosan meg van állapítva, amit ezen felül soroznak, az póttartalékba kerül és ha pár hét alatt kiképzést nyertek, mehetnek vissza polgári foglalkozásukhoz. Háboru esetén ugyanis mindenki tartozik fegyvert fogni, aki nem nyomorék. Visszautasítja Nagy György azon állítását, hogy háboru előtt kicserélik a tiszteket, mert ez izgatás a hadsereg ellen. Kmetynek is akart válaszolni, azonban nincs jelen, tehát nem válaszol.

Felkiáltások: De csak halljuk!

Jekelfalussy: Kéri a javaslat elfogadását a határozati javaslatok elvetésével.

A Ház általánosságban megszavazza a javaslatot.

(A részletes vita.)

A címnél Nagy György új címet ajánl. A Ház az eredeti címet fogadja el.

Az 1. §-nál **Bozoky** Árpád ajánl módosítást. Nagy György határozati javaslatot nyújt be, melyben utasítani kívánja a honvédelmi minisztert, hogy tegyen jelentést a besorozott ujoncokról.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter: Bozoky határozati javaslatának, mint a melyek a törvény értelmét zavarják, elvetését kéri. Nagy György módosítása fölösleges, mert a véderőbizottság tagjai borítékban ugyanis megkapják a besorozott ujoncokról szóló kimutatást. Arra a célra, amelyre Nagy György kéri az adatokat, nem hajlandó hozzájárulni a javaslatához.

(A leszavazott miniszter.)

Nagy György: Fentartja módosítását és kéri a minisztertől, micsoda célt sejt az ő módosítása háta mögött.

Jekelfalussy honvédelmi miniszter: Valamennyi polgárt be kellene sorozni, mert ezt hozza magával az általános védkötelezettség fogalma. Nagy György módosítását ellenzi.

Elnök szavazás alá bocsátja a szakaszt Nagy György módosításával, melyet a Ház a honvédelmi miniszter ellenzése dacára, nagy többséggel elfogadott.

Kiáltások a balpárton: Leszavazták a minisztert!

(A sorozások.)

Ezután a 2-ik szakasz tárgyalására tértek át.

Tóni a könyv után nyult, továbbadta a társainak, majd a virágcserepbe kapaszkodott s azt is lecsuszította bajtársai kezébe.

A lopott könyvön — latin olvasókönyv volt — potom egy koronáért tuladtak, a virágcserepet pedig, minthogy nem akadt hamarosan gazdája, dühösen földhöz csapták. A koronán öten osztzkodtak s a zsákmányul ejtett koronán — moziba mentek.

Valahogy kitudódott a lopás s így kerültek a törvény elé. Tóni körömszakadtáig tagadtott s a társai nyakába iparkodott sózni a lopás felelősségét. Misi ellenben őszintén állta a bünrészességet s messze esengő hangon erősítette, hogy igenis loptak, „bár ne tettük volna.” Fogadkozott is erősen, hogy soh'sem vetemedik többé a bűn útjára.

A bíróság a tizenkét éves korhatárra való tekintettel felmentette az apró bűntevőket, de előbb alaposan megfeddte őket a bíró. Tóni a dorgatórium alatt sötétben, dacosan földre szegte tekintetét, a kis Misi ellenben könnyekbe fuló hangon fogadkozott rivó, pityergő szóval:

— Soha, soh'se teszem többé, bíró bácsi. Csak még most az egyszer tessék megbocsátani!

Mikor kifelé jöttünk, megkérdeztem a kis Misit:

— No, Misi, használ-e majd a lecke?

— Megigérttem a bíró bácsinak, felelte bátor hangon, meg is tartom a szavam!...

Jekelfalussy honvédelmi miniszter módosítást nyújt be, mely szerint a sorozásokat ne mint eddig, május elsejéig, hanem május 15-ig, illetve Budapesten június 15-ig lehessen megtartani.

A Ház a szakaszt a honvédelmi miniszter módosításával fogadja el.

Ezzel az ujoncmegajánlásról szóló törvényjavaslatot részleteiben is elfogadták.

Elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után

három honvédelmi miniszteri jelentést fogadták el vita nélkül.

(A házadó javaslat.)

Azután áttértek a házadó javaslat megszakított tárgyalásának folytatására.

Raik Aladár szól elsőnek a javaslatához. Városfejlesztési szempontból több kifogásolni való szakaszt talál a javaslatban. Ezek módosítását fontosaknak tartja.

A tizenötödik szakaszig, kisebb felszólalások után a Ház a szakaszokat változatlanul elfogadta.

A bankkérdés és a háboru.

Wekerle a Ház felosztásáról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 25.

Kossuth Ferenc bécsi audienciájáról, a bankkérdésről, a fuzióról és a háborus hírekről beszéltek ma a politikai körökben. Tegnap a néppártiak azt hirdették a folyosón, hogy a képviselőház az ujoncjavaslat letárgyalása után — a küszöbön álló háborura való tekintettel — elnapolják. A jelenlegi idő — mondották — nem alkalmas ilyen kérdések forszírozására. Különben is mi ismerjük ő felisége álláspontját, mely abban kulminál, hogy ha a két kormány nem tud megegyezni, — a mi pedig bizonyos — úgy a kiegyezés értelmében a statusquo marad fenn, ami nem más, mint a közös bank szabadalmának meghosszabbítása.

Megkérdezték ma erről **Wekerle** Sándor miniszterelnököt, aki ezeket mondta:

— Szó sincs a Ház elnapolásáról! Erre most senkisésem gondol. Mi bizony együtt maradunk és dolgozni fogunk. Azt tartom, hogyha még háboru is lenne, akkor sem kellene a magyar parlamentnek széjjel menni.

Összehívják a bankbizottságot.

A képviselőház folyosóján sokáig tárgyalták ma a bankkérdést. A függetlenségi képviselők erősen hangoztatták, hogy a párt ne adja fel álláspontját, hanem a külpolitikára való tekintet nélkül követelje az önálló bankot. Délután 1 órakor a bankbizottság függetlenségi párti tagjai a jegyzői szobában értekezletre gyűltek össze. Elhatározták, hogy a bizottságot értekezletre hívják össze. A bankbizottságnak ugyanis van egy régebbi határozata, amely szerint február végével tanácskozásra gyűl össze. Az értekezlet után **Batthyány** Tivadar gróf, a bizottság elnöke felkereste **Wekerle** miniszterelnököt és megállapodott vele, hogy a bankbizottságot március 2-án délután öt órára hívják össze.

Egy képviselő megkérdezte **Batthyány**it, hogy mit csinál majd a bankbizottság és hogy fog-e dönteni az önálló bank dolgában:

— Nem tudom — felelte **Batthyány** — hogy a bizottság hogyan dönt. Én csak azt tudom, hogy én mit fogok csinálni!

Ujabb bécsi utazások.

Mint Bécsből jelentik, tegnap Zichy Aladár gróf, 6 felsége személye körüli miniszter délelőtt tizenegy órakor Schönbrunnban külön kihallgatáson jelent meg 6 felsége előtt. A kihallgatás, melyen a miniszter jelentést tett a királynak, félóránál tovább tartott. Zichy gróf kihallgatásának a rendesnél nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani, mert a felség személye körüli miniszter nem hivatalos minőségében, hanem mint a néppárt vezére jelent meg a királynak, hogy őt a néppártnak a bankkérés dolgában elfoglalt álláspontjáról fölvilágosítsa és az aktuális politikai helyzetről informálja. Miután ezzel mind a három koalíciós párt vezérei és a képviselőház elnöke is előterjesztést tett a királynak, már most a bankkérés dolgában való kihallgatások sorozata véget ér.

Utoljára még Wekerle Sándor miniszterelnök a jövő hét elején Bécsbe utazik, hogy a Kcsuth Ferenc audienciája következtében támadt politikai helyzetről és a bankkérésben való tárgyalás megkezdéséről jelentést tegyen a királynak. Bécsi tudósítónk azt jelenti, hogy Wekerle vasárnap érkezik Bécsbe s a királynál való kihallgatása után Aerenthal báró külügyminiszterrel fog tanácskozni. A magyar kormány jegyzékét a bank dolgában a jövő hét elejére várják Bécsbe.

A sajtóiroda és a függetlenségi párt.

A képviselőház ülésének vége felé nagy kavarodás támadt a folyosón. Ugyanis valaki megmutatta Batthyány Tivadar grófnak a Temesvári Hírlap mai számában megjelent ama cikket, amelyben a lap azt fejtegeti, hogy a függetlenségi pártnak és a nemzetnek le kell mondani az önálló bankról, mert az elérhetetlen.

— Felháborító dolog — mondta Batthyány — hogy a sajtóiroda ilyen cikkeket helyez el a vidéki lapokban. A sajtóirodának pártatlannak kell lenni!

Megmutatták a cikket Wekerle Sándornak is, aki haragosan jelentette ki:

— Feltétlenül megvizsgálom a dolgot még ma, s akinek a hibájából ez történt, azt 24 óra alatt elbocsájtjuk szolgálatából.

Este a miniszterelnökségi sajtóiroda nyilatkozatot tett közzé, melyben kijelenti, hogy a Temesvári Hírlap cikkét a sajtóirodából senki nem küldötte.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A százados büne. Budapestről jelentik: Körülbelül két évvel ezelőtt nagy szenzációt keltett az a hír, hogy egy Rohosko Pál nevű közrendőr egy amerikai nagybácsitól egész légió milliókat örökölt. Természetesen egy szó sem volt igaz ebből a meséből. Ellenben Rohosko Pál, amikor kiderült, hogy biz nem örökölt semmit, rövid időre rá meghalt. Rohosko feleségének ekkor körülbelül 120—140.000 korona vagyona volt. Az özvegyet a házasság közvetítők csakhamar ostrom alá fogták és bemutatták neki S. Sándor honvédszázadost, aki hajlandónak mutatkozott a rendőr özvegyét feleségül venni. A tiszt ur mindössze négyezer korona adósságot vallott be, amit az asszony ki is fizetett. Később kiderült azonban, hogy S. fülüg uszik az adósságban s e miatt nyugdíjba is kellett mennie. A házasságok között éles konfliktusok keletkeztek s megindult a válópör. E közben azonban hat váltóért és három kötelezvényért újra perelték a nőt, aki esküt tett arra, hogy 6 az okmányokat soha sem írta alá s hogy aláírásait az ura hamisította meg. A büntető törvényszék ma tárgyalta ezt a pört. S. csalással és okirathamisítással van vádolva. A százados kijelentette, nem érzi bűnösnek magát. Védekezése az, hogy a váltókat az 6 első felesége S. Sándorné néven írta alá s 6 arról nem tehet, ha azokért máso-

dik feleségét perelték. A bíróság ez alapon föl is mentette.

§ Elítelt tolvajszövetkezet. Mult év június 15-én Styr Mihályné, Renes Károlyné, Piskaj Lukrécia és Argyelán János betörték Aradon Nemes Géza terménykereskedőhöz, majd ugyanakkor Barta Jenő üzletébe és mindkét helyen minden elvihető holmit és értéket elloptak. Az aradi törvényszék 1—7 hónapi elzárásra ítélte őket. Ez ellen felebbeztek. Ma érkezett le a tábla ítélete, amely jóváhagyta az elsőbíróság ítéletét.

§ Vlád Aurélné bűnügye. Vlád Aurélné ügyében ma hozott ítéletet a Kuria. Vládútné 1 hónapi fogságra és 300 korona pénzbírságra ítélte a dévai törvényszék nemzetiségi izgatás miatt. A Kuria ma helybenhagyta az ítéletet.

A veszendő emberekért.

A város a tüdőbetegeknek

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 25.

Ami tegnap a Vörös Kereszt-egyesület közgyűlésén még mint felvetett, de a hallgatóságot magával ragadó idea hangzott el, az ma már mint egy komoly és a társadalom legszélesebb rétegeiben is visszhangra talált mozgalom jelentkezik.

Hecht Adolf dr. igyekezett meggyőzni a humánus egyesület éves ünnepén összegyűlt közönséget arról, hogy az emberiség legnagyobb ellenségével nem annyira a tüdővést gyógyító szanatóriumok, mint inkább a dispensairek — a tüdővész betegséget csirázó stádiumában már gyógyító, megfigyelő állomások — szállnak sikerrel szembe.

A város főorvosa, Posgay Lajos, mint ma az eszméről folytatott beszélgetés közben kijelentette, lelkesedéssel és ambícióval teszi magáévá a lelkes emberbarátok pártfogására érdemes tervet és hangsúlyozta, hogy meg fogja indítani egy a kormánynál, mint a helyi hatóságoknál, valamint a társadalom minden osztályánál visszhangra számítandó mozgalmat; minden erejével arra törekszik, hogy Aradon rövid időn belül a tüdőbetegség kezdő stádiumát megfigyelő és gyógyító, továbbá az arra rászoruló betegeket gyámolító intézmény életre hívassék.

Nagyvárad példájára mutatott rá a főváros. Ott majdnem a társadalom kizárólagos áldozatkészségéből már is hatalmas keretben siet a tüdővész óriási pusztításait korlátozni, gátolni és a legszűkebb mederbe terelni a dispensaire. Aradon erre a célra már meg vannak a kellő előfeltételek, melyeknek továbbfejlesztése, illetőleg egybekapcsolása szükséges csak s a város oly áldástozó közegészségügyi és emberbaráti intézményekkel gazdagodik, melynek hatásait késői nemzedékek is áldani fogják.

Aradi Fehér Kereszt Egyesület Neuman Adolf nagylelkű bőkezűsége folytán már tart fenn egy rendelő-intézetet, mely a gyermekkórház felépítésével megszűnik. Ez az ambulárium, mely eddig az egyesület keretébe beilleszkedve, a tüdővész gyermekek százait gyógyította, támogatta, nem teljesíthet a kórházban ilyen speciális küldetést s azért valószínűnek tartja a főorvos, hogy segítségére lesz az általános figyelő állomás létesítésében.

A gyermekkórház, mint ismeretes, gyoroki Andrányi Károly fejedelmi adományából épül s így a már eddig tett nagylelkű adományok és a gyermekgyógyítás céljaira tett alapítványok felszabadulnak. Posgay dr. el fog járni a nemes szívű adományozóknál, elsősorban a végvári Neuman-családnál, hogy emberbaráti szeretetből tett adományuknak a dispensaire céljaira leendő felhasználásához adja beleegyezését. Megkeresi a város törvényhatóságát, hogy a gyermekkórháznál felszabadult alapokat szánja a tüdővész rettentő pusztításainak megállítására s tegye lehetővé a figyelő állomás mihamarábbi létesítését.

A társadalmat szintén hadba szólítja majd a főorvos, aki már a legközelebbi napokban hívja össze mindazokat értekezletre, akiknek támogatásával ezt az intézményt létesíteni kell.

Elzúllott színésznő.

A megcsalt herceg.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 25

A bécsi törvényszék tegnap csalás vétségéért hat hónapi börtönre ítélte Hanneman Olgát, egy hirhedt szédelgőnt. A pör anyaga oly érdekes, hogy érdemes annak részleteivel is foglalkozni. Hanneman Olga 35 éves, szép leány. A vizsgálati fogság koptatott arcának üdeségén. Csalásai igen szerény keretben mozgott s hősnővé egy gondnokság alá helyezett herceggel való kalandja avatta.

A vádlottnő, az elnök kérdésére elmondja, hogy egy gazdag mészáros leánya. jó nevelésben részesült, lyceumba járt és több nyelven beszél. Egy ideig kolostorban neveltették s mert kitűnő hangja volt, a színpályára lépett s előnyös szerződést kapott egy bécsi jönevű operette-színházban. Ez időben viszonyt kezdett egy osztrák miniszter sógorával, aki őt lejtőre vezette. Elvesztette a hangját s rátért a kalandorságra. A vádirat elmondja, hogy 1904-ben a bécsi rendőrség üldözöbe vette kifizetetlen hotel-számlákért. Bejárta aztán Németország nagyobb városait, ahonnan 1908-ban Bécsbe visszatérve, csalásért, hamis név használatáért nyolc hónapos börtönre ítélték. A börtönben megismerkedett egy zálogcédu-la-szédelgővel, akinek Borbolya Jenő volt a neve, s aki nemes ember volt. Borbolyát arra akarta rábírní, hogy vegye őt feleségül. A börtönből kiszabadulván, 1908. dec. 25-én megjelent a német segítőegyesületben, hogy 23 K. segélyt kérjen. Azt mondta, hogy Dalmáciába akar utazni, s egy herceg levelével igazolta személyazonosságát. De kiderült, hogy a levelet csakis gyűjtésre használja fel, s hozzájuk a lapokban közzétett hirdetések révén jutott.

A vádlottnő ártatlannak vallja magát. Azt állítja, hogy nem volt csalási szándéka. A dalmáciai utazást tényleg meg akarta tenni, s az volt a szándéka, hogy az utazási segélyt megtéríti. Kihallgatása során szóba került viszonya Portia herceggel, aki Budapesten lakik, s akinek leveleit arra használta, hogy személye iránt bizalmat keltsen. A gondnokság alatt álló herceg ugyanis a következő apróhirdetést tette közzé egy osztrák lapban:

Egy birodalmi herceg

szép testalkattal, 40 éves, 10 millió márka vagyonnal, házasságra lépne ugyanily vagyonu hölgygyel.

A hirdetésre jelentkezett Hanneman Olga. Levelezést kezdett a herceggel, akiről azt az értesítést szerezte, hogy teljesen vagyontalan. A herceggel szemben úgy szerepelt, mint az amerikai gyilkos milliomos, Thawnak a felesége. A hercegnek egyik levele az akták közt van és így hangzik:

Nagyrabecsült asszonyom!

F. hó 10-én (1908. nov. 18.) expressz levelet küldtem Onnek Hamburgba, a Hotel Hamburger Hofba, mert arról értesített, hogy Hamburgba kellett utaznia, hogy ügyvédjével tanácskozzék. Kétségbeesésemben, hogy Onnel összeköttetésem megszakad, többször sürgönyöztem Hamburgba. Helyzetemben elviselhetetlen, hogy heteken át bizonytalanságban vergődjem: értesítsen tehát zsen nélkül, hogy nem kívánkozik utánam. — Végtelen sajnálom, hogy az ügy ekként végződik. Nagyön boldogok lehettünk volna. Ha ez az eset: úgy kérem, küldje vissza azonnal az arcképemet. Különben szombaton, e hó 20-án Bécsben vagyok, a Kreuz-hotelban és délután a Freudenauba hajtatok, mert egy futtatásban érdekelve vagyok. Ha netán, nagyságos asszonyom, a Freudenauba látogat, ismertetőm egy fehér szegfű a kabátomon. Nevetem akár (t-vel) Portia, akár c-vel (Porcia) írhatja. Ne írjon post restante, hanem címezze levelét Porcia herceg Budapest.

Kézesókkal, alázatos szolgálja

Portia.

A német segélyegylet titkárja azt vallja, hogy e levél felmutatása után sürgönyözött Portia hercegnek Budapestre, aki azt válaszolta,

hogy ő felült egy szélhámosnőnek. Felolvastak aztán egy másik levelet, amelyet egy esalódott szerelmes intéz Olga kisasszonyhoz, megemlékezvén arról, hogy a kisasszony bizonyosan a herceggel flörtöl. Majd ezt írja: „Előző levelében azt írja, hogy a herceg szeretné önt meztelenül látni. Lám, lám. Ez nem is rossz kívánság. De tán ezt a látványt engedné át egyik legjobb barátjának — nem?”

Az ítélet kihirdetése után Olga kisasszony zokogva hagyta el a tárgyalótermet.

Az orosz cár és Petrás Sári.

Nevezetes soffőrök aradi vendégszereplése.

Miklós cár és Petrás Sári. Ne tessék gondolni semmi rosszra. Ennek a két nagy hatalomnak a neve nem a magyar-osztrák — szerb konfliktus alkalmából került egymás mellé. Nem arról van szó, hogy a minden gavallérok ura: Petrás Sári, a Király Színház szépséges primadonnája, a monarchia érdekében interveniált volna a minden oroszok cárijánál, mert ez esetben az atyuska már régen kapitulált volna; még kevésbé lehet arról beszélni, hogy ez a két név olyan vonatkozásban kerül egymás mellé, mint a „Király-ban IV. János délsziget királyának a nevé, a színészné neve mellé.

Annyi tény, hogy ennek a két szuverénnek a neve, szintén egy háboru alkalmából került össze: az aradi autobus-eseta alkalmából. Ugyanis jelenleg itt van Aradon egy az orosz cárnak, mint Petrás Sárinak a — soffőreje.

A dolognak ez a története:

Amikor a napokban árván maradtak az autobuszok a soffőrök sztrajkja miatt, az igazgató új soffőrök után nézett. A véletlen segítségére sietett. Ugyanis Hevessy Vilmos budapesti mérnök, mostanában Arad környékén állandóan kísérleteket végez a Renard-féle sinnélküli vasúttal. A mérnök Párisból hozta magával a cég kitűnően képzett soffőrijét, Laboure Reneét, egy vérbeli francia automobil kocsivezetőt, aki segítkezik neki a kísérleteknél. Ez a soffőr, egy huszonhatasztendős esinos fiatalember, aki öt nyelvet beszél, a legelőkelőbb házaknál volt alkalmaztatásban. Az ősszel egy orosz mérnök kivitte Szentpétervárra, ahol példátlan ügyességért hercegi családok esalogatták szolgálatukba. Maga a hatalmas cár is egyik udvari előkelőség útján tudomást szerzett Laboure zsenialitásáról. A cár, aki szenvedélyes híve az automobil-sportnak, elhatározta, hogy Labourelal megkocsikoztatja magát. Ez egyszer meg is történt. Mikor a cár leszállt a kocsiból, kijelentette, hogy nagyon meg van elégedve. (Ezt már így szokták az uralkodók.) Másnap Laboure-nek kézbesítették a cár ajándékát: egy művészies kivitelű drága aranyórát és egy renek láncot.

Hevessy mérnöktől Laboure-t kérték kölesön az autobus-soffőrök kitanítására, de nem lehetetlen, hogy a francia soffőr véglegesen Arad város szolgálatába fog lépni.

A másik soffőr-mester Kiss Ernő, a Petrás Sári híres Mercedesének ügyes vezetője, aki urnője védelmében tudvalevőleg a nyáron felölt egy földmivest.

A Bárdi-garabe-ban talált Szathmáry igazgató urnak az a sürgönye, — mondta — amelyben Arad részére néhány soffőrt kér küldeni. Mivel egy hónapi szabadságom van, most elhatároztam, hogy lejövök. Azt mondják, elég ügyes ember vagyok. Mindenesetre nem követtem kollégáimnak, a Fedák soffőrijének példáját, — a libaelgázolásokat illetőleg. Tavaly nagy úton voltam urnómmal. Megjártuk automobilon egész Európát. Voltunk Berlinben, Párisban, Londonban. Petrás Sári kíséretében volt Orley Flóra és — egy lovag...

A szépséges Sári egyébként márciusban újból nagy automobil kirándulásra készül. Útirány: Abbázia—Nápoly—Nizza. A kirándulás hat hétre van tervezve. Kiss Ernő kijelentette, hogy ő nem lép Arad város szolgálatába. Mert szép dolog az, ha valaki közszolgálatban lehet, de Petrás Sáival együtt kocsikázhatni sem megvetendő dolog...

Minisztertanács. Fővárosi tudósítónk jelenti: Ma délután a kereskedelmi minisztériumban minisztertanács volt, amelyen Kossuth Ferenc bécsi utjáról, a politikai helyzetről és a külpolitikai eseményekről tanácskoztak.

CSÖNDESÜLŐ HARCIZAJ.

Oroszország békét akar? — Az új szerb kormány nyilatkozata.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 25.

Ma nem érkeztek olyan fenyegető hírek, amelyekből arra lehetne következtetni, hogy a háboru a közeli napokban kitörhet Ausztria-Magyarország és Szerbia között. Belgrádban ma nem voltak háborus tüntetések, György trónörökös se tett harcias kijelentéseket. Mindössze annyi történt, hogy az új szerb kormány bemutakozott a szkupstinában s kijelentette az európai hatalmakhoz intézendő deklarációjában, hogy a kormány a nép politikájának híve. Ez a kissé homályos nyilatkozat nem a legnagyobb tetszéssel találkozott, mert Belgrádban többen vártak a határozottan háboru-pártinak hirdetett kabinetől.

Jelentős eseménynek kell még tekintenünk ama levelet, amit *Heléna* olasz királyné küldött az anyjához, kijelentve, hogy Montenegró számíthat Itália támogatására.

Mai távirataink itt következnek:

Összeesküvés Forgách gróf ellen?

Berlinen át jelenti Belgrádból:

Forgách grófnak, a monarchia belgrádi nagykövetének elutazását hivatalosan ugyan magántermészetű okokkal hozták összefüggésbe, de Belgrádban tudják, hogy a nagykövetet azért hívták vissza, mert attól félnek Bécsben, hogy a nagykövet ellen merényletet akarnak elkövetni. Az osztrák és a magyar hatóságok arról értesültek, hogy Belgrádban az osztrák és magyar követség ellen összeesküvést terveznek. Az egyik verzió szerint a háboruskedvű fiatal szerbeknek az volt a tervük, hogy a nagykövetség ablakait beverik és a nagykövetet *inultálják*. Más verzió szerint Forgách gróf ellen *bombamerényletet* terveztek. Hogy melyik verzió felel meg a valóságnak, nem tudni, de tényként állítják, hogy Bécsben azért intézkedtek sürgősen a nagykövet elutazásáról, hogy ezzel is a monarchia békeszeretéről tegyenek tanúságot, mert a mostani időben a belgrádi követ legesekélyebb inzultusa elégséges volna a háboru kitörésére.

Ezt a hírt különben Bécsből az éjjel *megcáfolták*. Azt jelenti, hogy semmiféle összeesküvés nem készült a gróf ellen.

Egyébként azok, akik Forgách gróffal beszéltek, ezt mondják:

— A gróf úgy nyilatkozott, hogy ő nem hisz a háboruban.

Oroszország magatartása.

Londonból táviratozzák: A Times jelenti Párisból: A francia kormányt irritálja az a körülmény, hogy Oroszország még csak megközelítőleg sem akarja megmondani, hogy mit óhajtott tulajdonképpen Szerbia részére. Amikor Anglia és Franciaország megtették javaslatukat a hatalmak barátságos intervenciójára, a két hatalom pedig, hogy Németország diplomáciai támogatását megnyerje, Oroszországhoz fordult azzal a kéréssel, hogy adjon pontos informá-

ciókat arról, hogy mi az, amit Oroszország Szerbia részére kíván. Ez tíz nap előtt történt. Ha Oroszország teljesítette volna ezt a kérést, lett volna némi kilátás arra, hogy Németország csatlakozik a közvetítési akcióhoz, mint-hogy azonban Oroszország sem akkor, sem azóta nem szolgáltatott olyan adutot, amely barátja és szövetségese nézve lehetővé tette volna, hogy az ügyet Németországgal és Ausztria-Magyarországgal megvitassa, Németország megtette azt az ellenjavaslatát, hogy a hatalmak együttesen járjanak közbe Belgrádban, mely javaslatot illetőleg most folyik az eszmecsere a kabinetek között.

Berlini távirat jelenti: A „Voss. Ztg.” jelenti Belgrádból: Oroszország Belgrádban a leghatározottabb formában óvást tett Ausztria-Magyarország hivatalos s nem hivatalos kihívásának folytatása ellen. Oroszország Belgrádban úgy a koronát, mint a kormányt értesítette, hogy Szerbia az esetben, ha háborut idéz elő, semmiféle hatalomnak a támogatására sem számíthat. Oroszországnak ez a nyilatkozata csak látszólag áll ellentétben, ama Párisban és Londonban közölt kijelentésével, hogy az esetben, ha Ausztria-Magyarország Szerbiát megtámadná, kénytelen volna Szerbia oldalán harcolni. Oroszország az által, hogy az említett két hatalom előtt ilyen módon nyilatkozott, közvetve nyomást akart gyakorolni Ausztria-Magyarországra, hogy ezt ily módon engedékenységre kényszerítse. Oroszországnak ez a szándéka nem sikerült, ellenben határozott hangú intelmei Belgrádban nagyon mély benyomást tettek. Valószínű, hogy Oroszország Franciaország által rá fogja magát vettetni arra is, hogy a hatalmak belgrádi együttes akciójához csatlakozzék, mivel a pétervári kormány nagy mértékben hozzájárulna az európai béke fentartásához.

Ezzel szemben a Daily Mail jelenti Pétervárról: Huszezer orosz önkéntes készen áll Szerbia részére. Sok tartalékos tiszt felhívást kapott, hogy álljon készen a bevonulásra.

Békésebb hírek.

A bécsi külügyi hivatal ma délben ezt jelentette:

A helyzet ma annyiban változott, hogy Oroszország hajlandónak mutatkozott arra, hogy a német békeközvetítési tervhez csatlakozzék. Ha ez tényleg meg fog történni és az összes hatalmak belgrádi képviselőik útján komoly intellemmel fel fogják szőhíteni a szerbeket, hogy mondjanak le mindenemü területi követelésről, akkor meglehet, hogy a szerb kormány ennek a nagy nyomásnak hatása alatt vissza fog vonulni a harcias állásponttól. Vajon van még az új szerb kormányban békehajlandóság, nem tudjuk. Novakovics miniszterelnök mai beszéde fogja ezt megvilágítani. Annyi azonban bizonyos, hogyha a kormány a hatalmak befolyásának engedve vállalkoznék békeszerzésre, elég erősnek látszik, hogy ennek a politikának az országban is érvényt szerezzen. Mi most mindenesetre várni fogunk. Megvárjuk a folyamatban levő közvetítési akció eredményét.

Berlinből jelenti: A helyzetet most nyugodtabban itélik meg. A berlini orosz nagykövet így nyilatkozott egy hírlapíró előtt:

— Biztosíthatom Ont, hogy az orosz kormányt aggasztja ugyan a pánszláv bizottság tevékenysége, de alapos a remény, hogy az orosz kormány védekezni fog a propaganda

nyomása ellen. Én úgy tudom, *Isvolszky* nagyon szeretne a béke útján megmaradni, de ezt a szándékát nagyon megnehezíti az a körülmény, hogy a pánszláv izgatásokra figyelemmel kell lennie.

A szerb külügyminiszter nyilatkozata.

Párisból jelentik: A „Matin” belgrádi tudósítója meginterjúvolta *Milovanovics* szerb külügyminisztert.

— Hisz Ön a háboruban? — kérdezte a minisztert.

— Mi nem akarjuk megkezdeni a háborút, válaszolt a miniszter.

— Azt hiszi Ön, hogy Ausztria-Magyarország fogja megkezdeni?

— Nem tudom és nem akarom elhinni. Ön jól tudja, hogy Szerbia eddig a nagyhatalmak összes kívánságait teljesítette, tanácsainak engedett, mikor már behívta a tartalékosokat, visszaküldte azokat és minden provokáló viselkedéstől tartózkodott. Lehetséges-e, hogy a hatalmak még ezek után is megengedjék, hogy Szerbia Ausztria-Magyarországnak ki legyen szolgáltatva?

— Azt hiszi Ön, hogy a hatalmak Belgrádban lépéseket tesznek? — kérdezte az újságíró.

— Mi már mindent megtettünk, amit tőlünk kívántak.

Olaszország és Montenegró.

Belgrádból táviratozzák: Egy itteni női egyesület a cettinjei női egyesülettől azt az értesülést kapta, hogy *Nikita* felesége leányától, *Heléna* olasz királynétól levelet kapott, melyben a királyné anyját és a montenegrói népet arról biztosítja, hogy tőle és *Olaszországtól* mindenben támogatást remélhetnek. A levél így végződik:

— Legyetek valamennyien meggyőződve, hogy abban a pillanatban, amikor hazám és hős testvéreim pusztulása végbe fog menni, én sem fogom tovább viselni az olasz koronát. De reméljük, ennyire nem jutunk.

A belgrádi hangulat.

Belgrádból táviratozzák: A háborus kedv újra fellobbant. Az aggodalom helyébe bizalom és remény lépett. Különösen Oroszország segítségében bíznak. Az októberi viharos napoknak megismétlődése várható. Mindenütt hangoztatják, hogy miután a benső villongás megszűnt, Oroszország újra Szerbia mellett van és ezért Szerbiának semmit sem kell engedni követeléseiből.

A határ átlépése.

Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség megismétli azt a Bécsben már megcáfolt cettinjei hírt, hogy az osztrák-magyar katonák átlépték a határt. Azt mondja, hogy Ausztria-Magyarország a montenegrói kormány panaszára azal mentegedőzött, hogy azon a vidéken a hegyalakulás olyan, hogy nagyon nehezen lehet felismerni a határt.

A szkupstina ülése.

Belgrádból táviratozzák: A szerb szkupstina mai ülésén *Novakovics* miniszterelnök felolvasta az új kormány nyilatkozatát, melynek legfőbb tartalma az, hogy a kormány teljesen egyetért a szerb nemzet politikai érzelmeivel. A szkupstina elhatározta, hogy a kormány nyilatkozatát Európa valamennyi államával közli. *Novakovics* beszédét kinyomatja és Szerbia valamennyi helységében kiragasztatja.

Oroszország békét akar?

Bécsből táviratozzák: Itt ma nyugodtabban itélik meg a helyzetet, amennyiben Péter-

várról hivatalos jelentések érkeztek, amelyek arra engednek következtetni, hogy *Oroszország* eddigi taktikáját megváltoztatta és hivatalosan kijelenti, hogy békés programjától nem fog eltérni. Még a „*Novoja Vremja*” is, mely tegnap vehemens cikket közölt, ma azt írja, hogy Oroszországnak nem lehet és nem szabad háborút viselni.

A monarchia a nagyhatalmakhoz.

Bécsből táviratozzák: Mérvadó helyről azt jelentik, hogy ma a szignatarius hatalmakhoz egy nyilatkozat ment, amelyben Ausztria-Magyarország kijelenti, hogy úgy mint eddig, most is kész Szerbiának néhány gazdasági koncessziót adni, de ezeknek a koncesszióknak közelebbi meghatározása már abból az okból is lehetetlen, mivel ez hosszú tárgyalásokra vezetne és a jelenleg elviselhetetlen állapotot a végtelenségig kihuzná.

Ajánlkozó külföldi katonák.

Belgrádból táviratozzák: A lapok azt jelentik, hogy számos külföldi tiszt, köztük több tábornok felajánlotta szolgálatát a királynak és a trónörökösnek.

Zimonyból jelentik: A mai nap folyamán itt izgatott hangulat uralkodott és több család elhagyta Zimonyt.

A katonai lövőiskolák újja szervezése.

Bécsből táviratozzák: A hadügyminiszterium jelenti: A haderőnek modern kézfegyverekkel és újabban gépfegyverekkel való ellátása szükségessé tette, hogy a csapatok kiképzése a fegyverek fejlődésével lépést tartson. Ennélfogva egységes oktatásról kellett gondoskodni. A hadügyminiszterium ezért a katonai lövőiskolák teljes újja szervezését határozta el. A reform tervét a hadügyminiszterium most kibocsátotta.

Készenlétben a monarchia hadserege.

Bécsből jelentik: Egy itteni hírlapírónak alkalma volt beszélni egy magasrangú katonai személyiséggel, aki a monarchia hadseregéről ezeket mondta:

— Csak azt mondhatom Önnek, hogy a monarchia hadserege minden pillanatban készen áll. A hadsereg szervezete a tökéletesség legmagasabb fokán áll, amilyen eddig sohasem volt. Különösen a harc képességet illetően tüzéségünk ma annyira vezet, hogy még a német birodaloménál is sokkal tökéletesebb. Különösen a train-felszerelés olyan hogy úgy a síkságon, mint a hegysegeken a legjobban megállja helyét.

Arra a kérdésre, hogy a vezérkarban egy ugynevezett háborus párt volna, így válaszolt a tiszt:

— Ez nem állitható. Mértékadó katonai körökben minden háborút, még egy Szerbiával való is, szerencsétlenségnek tekintenek.

Arra a kérdésre, hogy a háború vezérének ki van kiszemelve, ez volt a válasz:

— A prezuntív hadvezér nevét nem lehet elárulni. De biztosíthatom, hogy kiváló hadvezéri képességeit az egész hadsereg ismeri. A hadsereg teljes bizalmát élvezi és mindenütt nagy tekintéllyel bír.

Későbbi távirat jelenti: A bemutatkozó új kormányt nagy éljenzéssel fogadták. *Novakovics* miniszterelnök deklarációt olvasott fel.

Ebben rámutatott arra, hogy sikerült az összes pártokból egy kabinetet létrehozni, amely mutatja, hogy az ország egységes a külfölddel szemben. A nemzeti szkupstina

Szerbia külpolitikai programját a szerb nép szívéből vette. Azokat a követeléseket, melyeket ez a program Szerbia és Montenegró számára felállít, továbbá a jogokat és érdekeket, melyeken azok alapszanak, Európa már legközelebb méltányolhatni fogja. Ennek a politikának gyökere a szerb nép szívéből ki nem téphető, ameddig csak Szerbia van a világon. Amidőn az új kormány összes gondját a külföldi eseményekre és a szerb érdekeknek a nagyhatalmakkal szemben való képviselésére fogja fordítani, bizik abban, hogy az általános egyetértés és helyeslés fogja őt kiserni.

A miniszterelnök nyilatkozata, bár nagy óváció követte, nem keltett általános meglepetést, mert sokkal harciasabb beszédet vártak.

Németország és Ausztria-Magyarország szerződése.

Németország lázas izgalommal figyeli az osztrák-magyar monarchia minden lépését. A hármasszövetség harmincesztendő tartama alatt most először áll konkrét érvényesülés lehetősége előtt és Németország tisztában van vele, hogy az első lépés, amely tulterjedne a monarchiának Szerbiával való konfliktusán és más hatalmasság beavatkozását vonná maga után, minden körülmények között felidézne Németország számára is a komoly beavatkozás lehetőségét, sőt nyomatékos szükségességét is. Értelmezhető érdeklődéssel vizsgálják a németek, hogy meddig terjedhet az a kötelezettség, amely Németországra Ausztria-Magyarországgal szemben hárulhat. Milyen kötelezettségei vannak egy esetleges háboruban és főleg, hogy micsoda kötelezettségei vannak egy orosz háború esetén.

E vizsgálódások folyamán a német lapok közlik a Németország és Ausztria-Magyarország között 1879. október 7-én létrejött szövetségi szerződés (*Bundesvertrag*) szövegét, amely formailag ma is érvényben van. Ezek a pontok a következők:

1. Ha a két ország közül az egyiket *Oroszország* megtámadná, akkor a magas szerződő felek kötelezve vannak, egymásnak teljes hadi készütségükkel segédkezni és a békét csakis közösen és közös megállapodás alapján megkötni.

2. Azon esetben, ha a magas szerződő felek egyikét egy másik hatalom támadná meg, a másik magas szerződő fél arra kötelezi magát, hogy a támadót semmi módon nem segíti, hanem legalább is egy jóakaratu, semleges állapottal figyeli meg az esetet.

3. Ha azonban ilyen esetben a támadó hatalom *Oroszország részéről*, akár tényleges együttműködés formájában, akár katonai intézkedések formájában, melyek a megtámadott felet fenyegetnék, támogatásban részesülne, akkor ismét életbe lép mind a két hatalomra nézve a teljes hadsereggel való segédkezés-nyújtás kötelezése és a hadviselés ezentúl a két szerződő fél által közösen vezettetik, egészen a közös béke megkötéséig.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Ügyészválasztás a vendéglősök egyesületében.** Az aradi vendéglősök egyesülete ma délután *Braun Gusztáv* elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlésen a lemondás folytán megüresedett egyesületi ügyészi állást töltötték be. Ügyésszé egyhangulag *Bönts Károly* dr. ügyvédet választották meg.

Kossuth beszámolója.

A bécsi audiencia utóhangjai. — Justh az alkotmánypárt ellen.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, február 25.

Ma este a függetlenségi pártklubban pártvacsera volt, amelyen Kossuth Ferenc szólt bécsi utjáról. Azokat az intimításokat nem mondta el, amelyeket szerettek volna tőle megtudni, mert fogva tartja a felség iránt való köteles diszkréció. Ha az audiencia lefolyásáról nem is szólt Kossuth, mégis sejteni lehet: mi történt a király dolgozó szobájában. Sejtetni engedti Kossuth Ferenc, aki ma este tett fontos nyilatkozatában a helyzetet komolynak mondotta, s hangoztatta, hogy a függetlenségi pártnak még sokat kell küzdeni elveiért.

A pártvacserán történekről ezt jelenti fővárosi tudósítónk:

A függetlenségi párt ma este 8 órakor a Royal-szálló éttermében pártvacserát tartott. Mikor Justh Gyula a terembe ért, a képviselők nagy éljenzéssel fogadták. Justh megköszönte ezt, majd így szólt:

— Az önálló bank kérdése áll a politikai helyzet középpontjában. Ebből aligha fog a párt engedni.

Mikor a képviselők elmondták, hogy a 67-es pártok az önálló bank ellen dolgoznak és házfelosztásról is beszélnek, Justh ezt mondta:

— Nagyon szeretném, ha most feloszlának a Házak. Kimehetnénk az országba és megmutathatnók az alkotmánypártnak, hogy milyen gyengén áll az országban. Általános választói joggal, pluralitás nélkül mennék a hareba és a függetlenségi párt diadalt aratna.

Ezután megérkezett a terembe Kossuth Ferenc is, akit zajos ovációban részesítettek. Ráth Endre megkérdezte tőle.

— Mit csinál a király?

— Te kis huncut — felelte Kossuth — így akarod belőlem kivenni, hogy mi történt az audiencián! A diszkréció köt, nem mondhatok semmit, csak azt jegyzem meg, hogy a nehézségek nem elháríthatatlanok és hogy Őfelsége a függetlenségi elvek megvalósítását nem akarja megakadályozni.

A képviselők ezután a vacsorához ültek. A harmadik fogás után Holló Lajos hosszú felköszöntőt mondott Kossuthra, biztosítva őt a függetlenségi párt teljes bizalmáról.

— Volt idő — mondotta — midőn az önálló bank ügye nagyon veszélyes ponton állott és csak Kossuth szívósságának köszönhető, hogy nem bukott el az ügy. A magyar nemzet kész megvédelmezni mindkét államnak biztonságát, területi méltóságát és kész ezek megoltalmazására az ultima ráció fegyveréhez is nyulni, de tévedés arra számítani, hogy a külpolitikai helyzet visszatartaná a nemzetet elementáris jogainak megvédelmezésétől.

Kossuth Ferenc a beszédre a következőképp válaszolt:

— Több ok miatt szólhatok csak röviden.

Egyrészt egészségi ok miatt, másrészt mert a komoly és nehéz munka kizárja a sok beszédet, sőt a sok beszéd, amikor tárgyalásokról van szó, csak árthat. Helyesen mondta Holló Lajos, hogy volt idő, mikor a bankügy eltemetve látszott, hogyha erélyesen ellen nem állunk. Most is tagadhatatlanul nagy nehézségek vannak. Az első feladat az volt, hogy a kormány bizonyos egységes irányt tegyen magáévá. Ez beható és ismételt tanácskozás után sikerült, úgy, hogy az egész kormány az önálló kartellbank álláspontján áll és ezen az alapon tárgyal. Második feladat volt elhárítani azt az aka-

dályt, amely ha léteznék, leküzdhetetlen lenne. Ez az akadály sem létezik többé.

A harmadik akadály az osztrák állásfoglalás, amelylyel meg kell küzdeni kitartással, reményteljesen. Remény nélkül soha győzelmet aratni nem lehet. De ne párosuljon ez a reménység elbizakodottsággal. Készüljünk el arra is, hogy esetleg vereséget szenvedünk. Addig azonban, amíg engem a miniszteri székben látok, ne vegyétek ezt a vereséget annak jelül, hogy a magyar ügy szenvedett vereséget. Ismétlem, hogy nagy nehézségekkel küzdünk, de éppen ezért nagy erővel kell küzdenünk és előbb-utóbb diadalmaskodni fog hazánk szent ügye. Kérem kitartástokat, összetartástokat és isten segítségét.

Kossuth beszédét a képviselők zajos éljenzéssel fogadták és még sokáig maradtak együtt.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Böregér, operett Komlóssy Emma és Kovács Mihály vendégfelleptével. (B. bérlet).

Szombat: Vigözvegy, operett Komlóssy Emma vendégfelleptével. (C. bérlet).

Vasárnap: Déut n: Fehérvárral: Gül Baba, operett. Este: Rendes helyárral: Veres sapka, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfelleptével. (A. bérlet).

* **Üdvöske.** Nagyszerű előadásban volt ma este része a publikumnak, olyanban, aminőt az operettek fénykorában produkáltak kiváló primadonnák és nagyszerű komikusok. Szüntelen kacagás és taps közben folyt le az Üdvöske mai előadása, mely Komlóssy Emma és Kovács Mihály vendégszereplésével vonzott zsúfolt házat. Komlóssy igazi „üdvöskeje” a színháznak, akinek minden fellépése telt házat és nagy sikert jelent. Ma este is állandó ünneplésben volt része. Kovács Mihály adta Loránt fejedelmet ellenállhatatlan komikummal. Akárhányszor megakasztotta az előadást a kacagás, mely elementáris erővel tört ki a nézőtérben. Minden szava, mozdulata újabb kacagást provokált, annyira, hogy az előadás végén halálra fáradt a közönség a nagy mulatságtól. A szereplők mindegyike, Zalay Margit, Várnay, Ladiszlay és Faludy részese a mai sikernek. Ma a kar is sikerrel asszisztált a kitűnő előadáshoz. H. G.

* **Apáthyék Aradon.** Apáthy István dr. és neje pénteken reggel a gyorsvonattal érkeznek Kolozsvárról Aradra. Az állomáson Varjassy Árpád, a Kölcsey-egyesület nevében fogadja őket. Délelőtt a szabadságharcereklémúzeumot tekintik meg. Apáthy István felolvasása iránt a városban nagy az érdeklődés tárgya és az előadó személye miatt. A hosszú életről című felolvasás tartalma biológiai és társadalomtudományi vonatkozásaiban egyformán izgathatja a modern embert, ha az előadó az életben és a szociológiában egyaránt olyan kiváló egyéniség, mint Apáthy István, aki Kolozsvár társadalmi életében is vezető erő. A felolvasás délután 5 órakor kezdődik a városházán és sorrendje a következő:

1. Elnöki megüjítő. Elmondja Varjassy Árpád.
2. A hosszú életről. Irta és felolvassa Apáthy István dr.
3. Ami volt és ami lesz. (Titkári jelentés.) Irta és felolvassa Szöllösi István.
4. A tisztviselők és a választmány megválasztása.

A felolvasáson a Kölcsey-egyesület vendégei is belépti-díj nélkül vehetnek részt. Este 8 óra után Apáthy István tisztelői barátságos vacsorán a „Fehér Kereszt” éttermében lesznek.

* **Vigözvegy — Komlóssy Emmával.** Szombaton Lehár Ferencnek diadalmas operettjét, a Vigözvegy-et játsszák. Ez az előadás esemény-számba megy, amennyiben Komlóssy Emma, a színház állandó vendég művésznője ezuttal játssza először Glavary Hannát az aradi színpadon.

* **Komlóssy Emma a rendőrség koncertjén.** Az aradi Nemzeti Színház illusztris vendég primadonnája, Komlóssy Emma vasárnap délután fellép az aradi rendőrség és tűzörség nagyszabású koncertjén. A kitűnő művésznőt ez alkalommal ismeri meg az aradi publikum először mint koncert énekesnőt. Az esemény számba menő hangverseny minden egyes száma művészi szenzáció. Keleti Juliska, a Modern Színház kiváló művésznője egymagában slágert jelent. Szendrey Mihály, az aradi színház igazgatója komoly számmal szerepel, előadja Rudnyánszky Gyula A gyáva című drámai monologját. Faragó Rezső, a kitűnő író humoros előadással szórakoztatja a közönséget. Ferrari Puccinótól és Massenettől énekel. Wlassák Vilma gyönyörű énekszámait és Szathmáry Árpád humoros dolgait teszik rendkívül vonzóvá a hangversenyt. Az aradi közönség felejtethetetlen műélvezetben részesül a rendőrségi koncerten, mely a szezon legnagyobb művészi eseményének ígérkezik.

* **Cromwell.** Csodás dolgot produkál az Uránia színház, bemutatva a legtökéletesebb mozgófényképet, melyet rendezői zsenialitás csak össze tudott állítani. Az angol történelmek legérdekesebb és legjelentősebb eseményét, I. Károly bukását, kivégeztetését és Cromwell Olivér diadalát mutatja be ez a kép egyszerűen megdöbbentő történelmi hűséggel. Pathé felvétele frappirozza a nézőt. Olyan apparatussal dolgozik, ami első látásra szinte hihetetlen és úgy tűnik fel, mintha részesei lennének a múlt eseményeinek. Ezen a képen több száz ember szerepel, mind korhű jelmezben, a lovak szerszámjai teljesen korhűek, és olyan effektust csinálnak, mely hatásában leírhatatlan. Többek között csak felemlítjük, hogy például Károly király kivégeztetése olyan megdöbbentő természetességgel van megcsinálva, hogy a rémület és irtózat érzését váltja ki a nézőből. Mesés erdőrészetek, hatalmas várak, festői csoportok, — mind színezve — utolérhetetlen művészi hatást gyakorolnak. Az Uránia színház büszke lehet arra, hogy ezt a fenséges képet az aradi publikummal megismerteti.

* **Böregér.** Strausz Jánosnak, a keringő királynak világhírű vigoperája, a Böregér, amelynek zenéje még mindig messze kimagaslik a modern kompozíciók felett, holnap este kerül színre az aradi színházban. Érdekessé teszi a holnapi előadást az a körülmény, hogy két művész: Komlóssy Emma és Kovács Mihály egyszerre lépnek fel vendégként a Böregéren. Komlóssy Emma Adél szobaleány hálás szerepét játssza, Kovács pedig Eisensteint. A többi főszereplő a következő: Wlassák Vilma, Zalay Margit, Ladiszlay, Leövey, Polgár és Faludy.

* **Vasárnapi előadások.** Vasárnap két előadás lesz. Délután mérsékelt helyárral mellett a nagyszerű, szépmuzsikájú Gül Baba című operettet játsszák. Este Vidor Pál híres népszínműve, a Veres sapka kerül színre a fő nő szerepben Komlóssy Emmával.

* **Az Idő** című hetilap legújabb számában vezetőcikket r. s. verset Nil, tárcát Miklós Jutka, politikai karcolatot Pakots József és krónikát Ráspoly irt. Komáromi Kacsz Endre képzőművészeti kritikája, Farkas Emőd egy tanulmánya, szezon cikk, egy kis tudományos apróság, pótanekdotakincs, fordított novella és gazdag közgazdaság-rovat teszi változatossá a lapot. Az Idő félévre 6 koronáért rendelhető meg Péterfy Gyula szerkesztő tulajdonos címen: Felső-erdősor 32.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

APRÓSÁGOK a pénzfejedelemről.

★

Azt mondják: a bankároknak nincs szívéük, mert ha szívéük volna, már rég nem lenne — pénzük. Ez ötletnek jó lehet, de nem igaz. Legalább a most bárói rangra emelt **Kornfeld** Zsigmondról nem. Hogy milyen emberségesen nemes gondolkozású és érzelmű ember Kornfeld, azt a következő, róla feljegyzett kis krónikák is bizonyítják:

I. A bankár szíve.

Évekkel ezelőtt történt. Egy magyar írónak áldást küldött az ég karácsonyi ajándékkul, családi áldást, egy pöttöm aranyhajú, kékszemű leánykát, ki hetediknek érkezett az író gyermekeinek sorába. Hét gyermek nagy áldás, nagy öröm, de nagy gond is egy magyar író házában.

Megírta a magyar író „A hetedik gyermek” című tárcájában ezt az édes-bus gondot és lapja karácsonyi számában százezernyi apa, anya érzett együtt az író soraival s míg messze vidéken a bubos kemence mellett magukhoz szorították az ő apróságait, mosolyogva dörmögött a férfi: — „Szegény ördög!” Mosolyogva pirult el az asszony: — „Boldog emberek!”

De nemcsak vidéki portákon érintette meg a tárca az apai szív hurját, visszhangra talált az egy budapesti palotában is. Karácsony másodnapján esomagot hozott egy livrés-inas — mint mesékben szokott ez lenni — a magyar író lakására. Egy francia, hajás-baba volt a csomagban, gyönyörű kelengzével, bevált volna a királyi palotába heregnőnek. De a baba ékszert is viselt. Fülében, ujjain, karjain valódi karbunkulusok, gyöngyök és kaláris.

Kísérő levél is jött, mely inkognitóban hagyta a csomag küldőjét, csak ennyi volt a levélbe írva:

„A hetedik gyermeknek áldást és boldogságot, a nagy magyar írónak még sok sikert kíván egy másik családapa.”

Sokáig kutatta az író, hogy ki lehet a fejedelmi ajándék küldője, de bizony években át nem derült ki. A gyermekek nőttek, fejlődtek, a hetedik gyermek is immár elhagyta az első gyermekcipőket, sőt már az ötödik tucaot is, a fiúk nagy legények lettek, a legnagyobb maga is író már — mintha az ismeretlen áldást kívánó áldása igazán áldást hozott volna. Közben persze sejtteni kezdte az író, hogy ki volt az ajándék küldője.

Nagy ur, bankár, ki nem is milliók, de milliók mezején fejedelem. Kihez fejedelemnek mennek, ha pénzmagra van odahaza szükség, szóval valami olyan pót- király ebben az országban, kitől több ember jóléte függ, mint a koronás uralkodótól. Usak egy ember tudta, hogy nemesak hatalma, de szíve is van a pénzfejedelemtől: az író. De most már késő lett volna erről beszélni.

Gyászos alkalom, családi katasztrófa adta meg az alkalmat. A pénzfejedelem családjában rettenetes gyász történt. Élete virágában tört le egy virágzó hajtás: a bankár fia, legkedvesebb gyermeke. Néhány éve lehet ennek. Az író most szólalt meg. Lapjában egy tárcát írt e címen: **Egy bánatos szívű apának**. Elmondotta a karácsonyi történetet s hozzáfűzte: hogy eddig nem beszélhetett erről. De most, midőn a legszörnyűbb családi gyászban roskad össze az, ki ismeretlenül részt kért az ő családi örömeiből, ő is ide kell, hogy álljon a gyászolók sorába. Nem tehet mást le a család örömét eltakaró koporsóra, mint e pár sor írást, az emlékezés száláiból font koszorút, egy családapa a bánatos szívű családapának, a gyémántszívű embernek.

Sirva borult a pénzfejedelem az újságpapírosra; hiszen nincs annyi hatalom, ami az elvesztett gyermeket, lelkiünk földi üdvösségét visszahadhatná.

A pénzfejedelem neve: **Kornfeld** Zsigmond, kit ma nevezett ki báróvá ő felsége, az író pedig **Benedek Elek**.

II. Kornfeld — leánykérőben.

Azt az új báró hitsorsosai is tudják, hogy Kornfeld vallásos ember. Az asztalnál héber nyelven mondja az áldó imát és így mondatja ezt el a gyerekeivel is. Mindamellet liberálisan gondolkozó elme, sőt nemcsak a gondolkozása, de a tettei is ilyenek. Megérdemli, hogy ez az eset is följegyzetessék:

Egy lipótvárosi előkelőség fölkeresve egy nap az elnök-igazgatót. Privátügyben.

— Zsiguskám, nagy bajom van, rettenetes bajom. Képzeld, a Tibamér fiam egy **keresztény leányba lett szerelmes**. Nem a kereszténység okoz bajt, hanem a szerelem. A fiu tudniillik fölig tele van a nővel, akinek nincs többje, mint a mi a testét fűdi. Semmiye nincs, **még csak egy-néhány őse sem**.

— De van becsülete, ugy-e? — kérdezte Kornfeld.

— Ugy hallom, hogy jóra való leány különben. De mit csinálók a becsületével, ha nincs mit a tejbe aprítania.

Az igazgató megnyugtatta a barátot azzal az ígérettel, hogy majd rendbe hozza a dolgot, majd beszél ő azzal a makacs fiúval. A dolog rendbe is jött. Kornfeld elment először a fiatalemberhez, azután annak a társaságában a kisasszony szüleihez. Egyszerű hivatalnok-család volt, a leány bájos teremtés.

— Azért jövök, hogy barátomnak megkérjem a kisasszony kezét, — mondta minden bevezetés nélkül, bemutatkozás után.

A saját szakállára? — kérdezte a fiatalember boldog meglepetéssel.

— Igenis, asaját szakállamra, mert hiszen magának még nincs szakálla.

Az igaz, hogy szakálla még nem volt, de nemsokára lett egy kitűnő állása, amit Kornfeld szerzett neki, hogy gond nélkül élhessen a keresztény leánynyal.

ELKÖLTÖZTEK a kerülosi telepesek.

Uj gazdák a pusztán — Osztokodnak a hitelezők.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 25.

A kerülosi telepeseknek ügye, mely a múlt esztendőben többször élénken foglalkoztatta Aradmegyének, sőt az országnak közvéleményét, most befejezés előtt áll. Mióta hirt adtunk a Világossy-féle birtok zár alá helyezéséről, azóta az utóbbi néhány hónapban több nevezetes fordulat állott be a szerencsétlen kerülosi családok ügyében. A kormány közbelépése ugyan nem tudta megakadályozni, hogy a birtok dobra ne kerüljön, de elérte azt, hogy a földjüktől megfosztott emberek az óriási terhektől, melyek a kerülosi parcellázásból rájuk szakadtak, végre megszabadultak.

A novemberi árverésen tudvalevőleg a **Telepítési Hitelbank** részvénytársaság vette meg az azóta bírói zár alá helyezett kerülosi birtokot. Az árverés jogerőre emelkedett és e hó 27-én, szombaton a kisjenői járásbíróóság sorrendi tárgyalást tart ez ügyben, amelyen a hitelezők osztokodni fognak a birtok vételárán.

A szombati tárgyalás.

A sorrendi tárgyalás célja, hogy az ingatlan vételárából kielégítsék Világossy jelzálogos hitelezőit. Három budapesti bank a hitelező, kik azonban nem fognak a szombati tárgyaláson teljes kielégítést nyerni; egyrészt, mert követeléseiket százezrekre menő adás-vételi illetékek és adótartozások előzik meg, másrészt mert a teljes vételár — 3,400.000 korona — nincs még lefizetve. A telepítési bank ezért meg egyezett a jelzálogos hitelezőkkel, hogy azok nem fogják követelni az egész vételár letételét, hanem a terhek rajta fognak maradni a birtokon. A szombati tárgyalás az egyezés következtében lehetőleg simán fog lefolyni.

Kiköltöztek a telepesek.

A sorrendi tárgyalás után a telepítési bank birtokába veszi a hétezer hold terjedelmű in-

gatlant. A telepesek ugvanis már jórészt egészen kiköltöztek földjeikről. A kiköltözködésnek ugyan rögtön az árverés után kellett volna történni, de az új tulajdonos a tél miatt megengedte a szerencsétlen gazdáknak [az ottmaradást. Most azonban felszólította a telepeseket a költözésre, de megengedte nekik, hogy azokat az építési anyagokat, melyekkel tavaly az új házak építését kezdték meg, magukkal vigyék. A költözködés már napok óta folyik: a régi háromszáz családból alig van már husz Kerülosön; a többi régi lakhelyére ment. Házaikat, berendezésüket potom áron eladták a szomszédos román községek lakóinak.

A telepesek egy része tudvalevőleg szeretett volna az új tulajdonostól is földet venni. Küldöttségileg keresték fel ennek érdekében **Momák Döme dr.** aradi ügyvédet, aki a birtoknak egy ideig zárgondnoka volt, hogy tárgyaljon a Telepítési Hitelbankkal. A bank azonban kijelentette, hogy a kerülosi pusztán csak ötszáz holdas parcellákat ad és azt is azzal a kikötéssel, hogy a földet alhaszonbérbe vagy felesgazdálkodásra kiadni nem lehet. A kerülosiek, bár Momák mindent megtett érdekükben, így nem juthattak földhöz és elköltöztek régi lakóhelyükre, Arad- és Usánadmegyébe.

Kedvezmények a kerülosieknek.

Az elköltözésre kényszerült telepesek sorsát mégis enyhítette néhány intézkedés. A pénzügyminisztérium törölte a rájuk rótt adásvételi illetéket, melyeket a Világossytól való vétel után kellett volna fizetniük. Egy másik igen jelentékeny könnyítés a telepesek sorsán az, hogy **sikerült visszazerezni azokat a váltókat**, melyeket a telepesek a vételár egy része fejében Világossynak adtak. Ezeket a váltókat — mint már többször megirtuk — Világossy lekötötte különféle budapesti és komáromi bankoknál egyéb adósságainak fedezetére. Ezek a bankok a váltókat tavaly a kerülosi telepeseken akarták behajtani amellet, hogy földjeiket Világossy más adósságai miatt elárverezték. A törvény szerint e váltók érvényesíthetők lettek volna az árverés dacára is. Most azonban a kormány intervenciájára a mintegy 1,400,000 korona értékű váltókat a bankok visszaadták és így azok visszakerültek a telepesekhez.

Mi lesz a birtokkal?

A Telepítési Hitelbank nagyobb parcellákban már a birtok jórésztét haszonbérbe adta. Hir szerint a birtoknak több mint felét **ujszentannai németek** vették bérbe. Az új bérlők most elfoglalják a földet, hogy mielőbb megkezdjék a tavaszi gazdasági munkálatokat. A bank egyelőre nem bocsájtja áraba a birtokot, mert attól tart, hogy a **háborus hírek** válóra válnak és a pénz megdrágulása megakadályozná a helyes parcellázást. De mert a bank a haszonbérbeadással sem akar évekig bibeledni és önmaga sem akar gazdálkodni a telepen, ha a következő évben nem is, de később mindenesetre **parcellázni fogja az egész területet**. Ez a parcellázás azonban valószínűleg már a most készülő új telepítési törvény alapján fog végbemenni.

A szombati sorrendi tárgyalás után a vizsontagságos kerülosi telep ügyének aktái egyelőre lezárulnak, az új parcellázás pedig bizonyára szerencsésebb körülmények között történik majd meg.

HIREK.

Kigyuladt aradi ékszerüzlet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 25.

Ma este tizenegy órakor az Andrássy-téren a Fischer Eliz-palotában levő üzletek portálái fölött erős füstoszlopok törtek elő. Az utcán járók vették észre; azt hitték az első pillanatokban, hogy Kerpel Izsó könyvkereskedése ég s onnan tódul a füst. Ily értelemben értesítették a rendőrséget, amely a tüzoltóságnak jelezte a tüzet.

Mielőtt azonban még a rendőrség, vagy tüzoltóság megjelent volna, megállapították, hogy nem a könyvkereskedésben, hanem Kintzler Zoltán ékszerüzletében recseg-ropog a fa a pusztító tűz harapásai alatt. Minthogy ékszerüzletet csak a rendőrség, vagy a tulajdonos jelenlétében szabad erőszakos uton felnyitni, várni kellett, míg ezek egyike megérkezik. Ezalatt már gondoskodva volt tüzoltó szerkekről is. A Központi-szállodában elhelyezett Minimax készülékeket szedte össze Rónai János szállodatulajdonos s mikor Kintzler az üzletajtót felnyitotta, Rónai és Pongrácz Sándor joghallgató a készülékekkel megtámadták a már lobogó lángokat. Néhány pillanat múlva széteszlett a füst, a láng sutorogva húzódott mind kisebb területre s az időközben megérkezett tüzoltóság kézfecskezőjével teljesen elnyomta.

A tűz az üzlet hátsó részében lévő karzat egy részét pusztította el. Valószínűleg a villanyvezetékben beállott rövid zárlat okozta. A kár jelentéktelen.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 26-án az időjárás: nyugaton enyhébb, sok helyütt espadék.

— **A hadtestparancsnok Aradon.** Frank Libor, a temesvári VII. hadtest parancsnoka holnap, péntek délben Nagyváradról jövet Aradra érkezik. Csak néhány órát tölt itt és a lovasdandár lovagló iskolájában tart szemlét. Délután négy óra 48 perckor induló vonattal székhelyére, Temesvárra utazik.

— **Adakozás a rendőr özvegyének.** Antal Mihály özvegye részére a következő adományok érkeztek be: Arad-Osanádi Gazdasági Takarékpénztár 30 kor. Posgay Lajos 4 kor. Parecz Béla dr. 10 kor. Aradi Közlöny gyűjtése 71 kor. 20 fill. Stiasznyi Gyula 2 kor. M. M. Hoffmann Gy. által 4 kor. Uránia-színház gyűjtése 42 kor. 10 fill.

A gyűjtés összeredménye 1077 kor. 86 fillér. A pénzt özv. Antal Mihályné nevére takarékpénztárba tették, s a könyvet az özvegynek átadták. — A szerencsétlenül járt rendőr felesége a következő köszönő sorok közlésére kért föl bennünket:

Hálás szívvel a legőszintébb köszönetemet fejezem ki mindazon kegyes szívű adakozók iránt, kik szeretett férjem szerencsétlen elhalálása folytán családomat a nyomortól és nélkülözéstől kegyes adományaikkal megóvni igyekeztek, vagy az e célra történt adományok gyűjtésén fáradoztak. Fogadják még egyszer hálás köszönetemet. Özv. Antal Mihályné.

A kolozsvári orvostanhallgatók segélyegylete nevében Palágyi Jenő 20 koronát küldött szerkesztőségünkbe, hogy a vesztőhely megváltására szánt összeghez csatolva, juttassuk illetékes helyre.

— **Bismarck unokájának regénye.** Berlinből táviratozzák: Bismarck unokája, Bismarck Bertha grófnő ma tartotta meg esküvőjét Glave Valter dr.-ral, egy üveges mester fiával, aki a grófnőnek házitánítója volt. A fiatalok szerelmesek lettek egymásba és a grófnő szülei végül is beleegyezésüket adták a házasságba.

— **Renáta főhercegnő rangja.** A főudvarmesteri hivatal közlése, hogy Renáta főhercegnő, mivel Radziwill herceggel egyenlőtlen házasságot kötött, a császári és királyi fenség címet nem viselheti.

— **A jegyzők mint országgyűlési képviselők.** A békésvárnegyeli községi jegyzők egyesülete érdekes mozgalmat indított. Nem kevesebbet akar elérni az egyesület, mint azt, hogy ezután országgyűlési képviselők a községi jegyzők is meglegyenek választhatók. Ennek egyébiránt eddig sem volt valami nagy akadálya, mert hiszen képviselővé minden választó választható volt. A jegyzők pedig birnak választói jogosultsággal. Ők azonban azt akarják, hogy mint a papok és egyetemi tanárok, rendes hivatásukat képviselő korukban is végezhessek.

— **Behívó levelek Aradon.** A temesvári 7. hadtesthez tartozó ezredek tartalékos tisztjei különös irást kaptak tegnap. Lepecsételt levelet egy másik levél kíséretében. Hogy a lepecsételt levélben mi van, az titok. A kísérő levél azonban már egészen világos. Meg van írva benne szigorú katonai parancsként, hogy a pecsétes levél csak akkor bontandó fel, ha erre távirati utasítás érkezik. Kétségtelen ebből, hogy mozgósítás előtt állunk és már nemcsak a budapesti és a zág-rábi hadtestek, hanem a temesvári hadtest is teljes készenlétben áll egy esetleges, vagy mondjuk inkább valószínű szerb háborúra. Az Aradon lakó tartalékos tisztek tehát minden pillanatban megkaphatják a táviratot. Csak akkor kipattan a lepecsételt levelek titka, hogy a tartalékos tiszt hova vonuljon ezredével.

— **Az autobus közlekedés kezdete.** Holnapután veszi kezdetét ismét az autobus közlekedés, amelyről a következő sorokban értesíti a közönséget az üzemigazgató: Nagyságos szerkesztő ur! Szíveskedjék b. lapja holnapi (26-iki) számában azon értesítést közzétenni, hogy az autobus vállalatot f. hó 27-én reggel ismét a nagyérdemű közönség szíves használatára a közforgalomnak megnyitom. Szívességet előre is köszönöm. Arad, 1909. február hó 25. Kiváló tisztelettel Szathmáry igazgató.

— **Kész a konstaninápolyi megegyezés.** Konstantinápolyi távirat jelenti: Hilmi basa nagyvezér és Pallavicini őrgróf osztrák-magyar nagykövet között teljesen létrejött a megegyezés.

— **Egy érdekes vendég.** Érdekes eseményre van kilátása Arad közönségének. Egy olyan asszony látogatja meg városunkat és fog itt március 14-én előadást tartani, aki bár nem visel koronát, mégis fejedelem számba megy. Mrs. Carrie Chapman Catt, a nők választójogi világszövetségének elnöke jön hozzánk. Fejedelemnek a dán királyné nevezte el, mikor egy napon, hágai találkozásuk alkalmával a királyné Mrs. Chapman Cattnak egy udvariassági tényét azzal háritotta el, hogy őt Mrs. Chapman Cattet illeti meg a nagyobb tisztelet. „Én csak egy kis országnak vagyok fejedelemasszonya, — mondta a dán királyné — az ön birodalma pedig egy egész világ” s ez a mondat tényleg kitűnően jellemzi Mrs. Chapman Catt állását a világ nőmozgalmában. Mind a 16 országot egyesítő s körülbelül 12 millió asszonyt képviselő választójogi világszövetség elnöke ő. Tényleg a világ választott fejedelmeinek legelőkelőbbje Mrs. Chapman Catt, amerikai milliomos özvegye, aki egész életét a nőmozgalmak szolgálatának szenteli. Előadása elé óriási érdeklődéssel tekintenek Aradon. Az előadást a nőtisztviselők egyesülete rendezi.

— **Paulay Erzsébet nagybeteg.** Paulay Erzsébet, a Nemzeti Színház kiváló és népszerű művésznője, aki most nászutján Kairóban tartózkodik, mint részvétellel értesülünk, ott vakbélgyulladásban súlyosan megbetegedett. Az ifjú művésznő férjének, Uzárán Zoltánnak távirati értesítésére a művésznő édesanyja: Paulayné Adorján Berta ma este Budapestről Kairóba utazott leánya betegágyához. A Nemzeti Színház igazgatósága a napokban várta haza a bájos művésznőt, akinek Porzsoló Kálmán, A gyermekkirály című színművében kellett volna fellépnie. Most ezt a szerepet Török Irmának kellett odaadni.

— **Kardpárbaj.** Budapesti tudósítónk jelenti: Véres kardpárbaj folyt le tegnap este Fodor Károly vívótermében. Rácz Vilmos joghallgató és Péch Miklós orvostanhallgató összeszóvalkozásból kifolyólag párbajt vívtak, melyben Péch a fején megsebesült, mire a párbajt beszüntették.

— **Eltűnt pénzeszsák.** A múlt év március havában az aradi vasuti állomáson, tolatás közben, mikor a postakocsit a Budapestre induló személyvonat mozgópostájához akarták vinni, érthetetlen módon eltűnt egy pénzeszsák, amelyet Wallfisch Armin aradi bankház-tulajdonos küldött Gundfinger S. és Társa bécsi bankárnak. Az aradi rendőrség természetesen széleskörű nyomozást indított a tettesek kézrekerítésére. A lopással Schvarkopf Vendel és Csiga Mihály postaszolgákat gyanúsították, de bizonyítékot a bűnösségük mellett nem sikerült beszerezni. A rendőrség az ismeretlen tettesek ellen tovább folytatta a nyomozást, de minden eredmény nélkül. Az aradi ügyészség ma ebben az ügyben a további nyomozást megszüntette.

— **Megégett matróna.** Budapesti tudósítónk jelenti: Ma este tragikus körülmények között halt meg Budapesten özvegy Hutter Fülöpné, született Kohn Teréz, 81 éves matróna. Az öreg asszony Király-utca 55. szám alatt lévő lakásán a kályha mellett ült egy karosszéken. A kályhából egy szikra a ruhájára pattant és meggyújtotta. Ettől a ruha lángba borult és Hutterné olyan súlyosan összeégett, hogy mire a mentők odaértek, már meghalt.

— **Magyar katona öngyilkossága Bécsben.** Bécsből jelentik, hogy a bécsi Arzenál mellett levő katonai léghajó intézet előtt ma átlőtt mellet holtan találták az őrszemet, akit fölakartak váltani. A vizsgálat megállapította, hogy az illető Kovács János, a 101. gyalogezred közlegénye, aki az őrszolgálaton öngyilkosságot követett el.

— **Eltűnt ügyvédjelölt.** A budapesti rendőrségben ma bejelentették, hogy Pécsi Popovics Emil újvidéki születésű 27 éves ügyvédjelölt József-körut 2. számú lakásáról tegnapelőtt eltávozott s azóta nyoma veszett. A rendőrség nyomozza.

— **Gyilkosság egy képtárlaton.** Londonból jelentik, hogy a londoni nemzeti arcképesárnyokban tegnap egy idegen, elegánsan öltözött ur, akiről azt hiszik, hogy osztrák származású, agyonlőtt egy vele lévő szép nőt, azután a feyvert önmaga ellen fordította. Mindketten meghaltak.

— **Elfogott betörő.** Az aradi királyi törvényszék körözőlevele alapján, tegnap a temesvári józsefvárosi pályaudvaron letartóztatták Friebeck Vilmos huszonhét éves napszámost, aki még 1907-ben Aradon több betörést követett el. Kihallgatása után átszolgáltatták az aradi királyi ügyészségnek.

— **A párisi boszorkánymester** megérkezett Aradra, hogy az ifjuságot mulattassa. Ritka alkalom kínálkozik most az ifjuságnak, hogy egy délutánt kellemesen és mulatságosan eltöltsön. Mr. S. Vinée fog városunkban szombaton és vasárnap délután 2—2 előadást tartani, az Ipartestület disztermében. Az előadás kezdete szombaton délután fél 3 és 4 órakor, vasárnap pedig délelőtt 10 órakor és délután 2 és fél órakor.

— **Részeg katonai őrzület.** Még a katonai afférok történetében is páratlan eset játszódott le tegnapelőtt este **Kaposvárott.** A főutcai Bárány vendéglőben a festőmunkások álarcosbált rendeztek az este. Már javában folyt a mulatozás, amikor megjelent az utcafelelő ajtóban a 44. gyalogezred készülsége, egy káplárral az élén. A készülségnek kötelessége ugyanis, hogy a nyilvános helyeket ellenőrizze s az esetleg botrányt okozó katonákat a laktanyába kísérje. A káplárurnak szörnyen jó kedve volt már akkor is, levezenyelt a puskáról a szuronyt s az egész készülség, számszerint hét ember, bevonult az ivóba. Egyre-másra hozták a bort s rövidesen szörnyü kedvük támadt a legényeknek. Egyikük táncolni is akart. A káplár erőlesen rászólt. A legény feleselni kezdett. Szóval néhány perc alatt az egész készülség összeveszett. Az álarcos bál rendezői felkérték a káplárt, hogy távozzanak el, mikor pedig gorombáskodni kezdett velük: az ügyeletes rendőrnek szóltak. A rendőr felszólította a katonákat, hogy hagyják el a korezmahelyiséget. A felelet egy hasány kiáltás volt:

— Bajonett auf! — s a következő pillanatban félelmetesen villogtak a fényes éles szuronyok. A katonák a rendőr ellen foglaltak állást s már úgy látszott, hogy az az egy szál kard, amit a rendőr előrántott, kevés lesz a szuronyok ellen. Megkísérelték hát szép szóval békességre inteni a káplár urat; közben elküldtek a rendőrlaktanyába rendőrökért. Végre aztán beállított a korezmába tizennégy rendőr s vezetőjük felszólította a katonákat, hogy távozzanak. A káplár ur azonban nem diadaltól, hanem bortól ittasan vezényelni kezdett s egy pillanat alatt szuronykörbe fogták a rendőröket. Ismét megindult a kapacitáció, hogy menjenek esendben haza, mert bajuk lesz, amikor egyszerre egy lövés zaja reszkettette meg a levegőt. Oriási pánik tört ki. Mindenki azt hitte, hogy a katonák lőttek. S míg a rendőrök vagdalkozni kezdtek, futva menekült el a bál közönsége s egyszerre felkapta magát a készülség és — elrohogott. Szerencsére ilyenformán emberéletben nem esett kár. A táncmulatságnak ugyan ezzel vége lett, de az ijedelmen kívül egyéb baj nem esett. A katonákat különben ma, mint Kaposvárról táviratozzák, letartóztatták.

— **Elveszett egy Palisander japán legyező fekete selyem szalagon.** A megtaláló illő jutalomban részesül, ha átadja e lap kiadóhivatalában.

A február 17-iki Swárdström hangversenyen a Központban egy Palisander falegyező, tulajdonosának emlékeztetett. Kérem a becsületes megtalálót sziveskedjék Erzsébet királyné-körut 18a. földszint, visszaküldeni, ahol illő jutalomban részesül. 987.

— **Likör aromák kitünő likörök előállításiára;** — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

IDEGENEK ARADON.

— Február 26. —

Fehér Kereszt szálloda. Szabó Antal lelkész Csákova. — Locher Sámuel utazó Krakko. — Krausz J. gyáros Bécs. — Herman Adolf utazó Budapest. — Berger József utazó Budapest. — Fischer József utazó Brünn. — Frank Sámuel utazó Nagykikinda. — Kurtág Lajos utazó Budapest. — Strasser Vilmos utazó Csongrád. — Schvarecz Salamon utazó Budapest. — Dirbe János Barakony. — Budáspitz Simon utazó Budapest. — Rónai Benedek utazó Budapest. — Nagy Ferenc férfiszabó Budapest. — Paleta Jenő százados Oravica. — Vida Géza utazó Budapest. — Groszman Lipót utazó Budapest. — Oblath Sándor utazó Budapest. — Horváth Gedeon utazó Nagyvárad. — Lengyel Jakab utazó Kecskemét.

Központi szálloda. Thali Ferenc utazó Bécs. — Fürsler Rezső utazó Berlin. — Semmel Ármán utazó Budapest. — Klein Sámuel kereskedő Nagyvárad. — Panker Gusztáv utazó Budapest. — Porr Vilmos mérnök és neje Budapest. — Hirschl

Mátyás utazó Budapest. — Kuliner Gyula utazó Budapest. — Böhm Gyula utazó Budapest. — Wiener Bernát utazó Temesvár. — Ligeti Jenő utazó Budapest. — Boskov Ernő utazó Budapest. — Balog Ignác utazó Budapest. — Fehértői Béla utazó Debrecen. — Weisz Viktor utazó Budapest. — Kadra Gyula ellenőr Petrozsény. — Szenes Henrik utazó Budapest. — Rosenfeld Sámuel kereskedő Nagybecskerek. — Horváth Ernő utazó Budapest. — Szörényi Sándor utazó Budapest. — Rollo Jenő utazó Budapest. — Miklós Benő utazó Budapest. — Ineze Kálmán főtanácsos Budapest. — Hajdu Márton kereskedő Biharnagybajom. — Hachtbauer Vilmos magántisztviselő Budapest.

Vas szálloda. Sántay Győző ügyvéd Nagyvárad. — Fodor Oszkár dr. titkár Budapest.

Pannónia szálloda. Böhm Ede gazdasz Budapest. — Butea Pál adótiszt Páncsova. — Mayer Lajos kereskedő Budapest. — Varga Lajos hivatalnok Lippa. — Stern Károly utazó Budapest. — Szigeti Henrik dr. orvos Temesvár. — Vizek L. birtokos Ohoba. — Mirovics György felügyelő Battonya. — Vasics Dezső Ternova. — Karner Othmár utazó Temesvár.

TARKASÁGOK.

*

(*Főnt és lent.*) A Három testőr tegnapi előadása alatt történt. Egy aradi fiatal tisztviselő az egyik földszinti páholyban ismerősnek tetsző fiatal leányt pillantott meg. Mögötte egy idősebb nő ült. Jobban megnézte a szép leányt és megállapította róla, hogy ismeri. Tavaly még a szomszédságukban volt szobalány.

— Nézd csak, — mondta a mellette ülő barátjának. — az a kislány, aki a földszinti páholyban selyembluzban ül, tavaly még kartonban járt és odafeletről, a kakasillőről nézte az előadásokat. Most meg földszinti páholyban ül. Mit szólsz hozzá?

— Azt, hogy nagyon *levitte* az isten a dolgát.

*

(*A bőrkötés.*) Egy aradi pénzemberről, aki számlakönyv nélkül számítja a procenteket a megszorult embereknek, beszéltek ezt a történetet:

Az öreg uzi a napokban nála járt vendégének nagy gyönyörűséggel mutogatta a könyvtárát, amelynek legtöbb kötete a kamatszámítás tudományáról szól. Volt a könyvtárban vagy husz hatalmas könyv, amelyeket az öreg ember a vendége elé tett.

— Mit szól ezekhez a diszkötésű könyvekhez? Tegnapi hozta haza a könyvkötő. Csupa arany és a kötése igazi bőr, valódi bőr.

A vendég megtapogatta a bőrkötést és helyeslőleg rázta a fejét:

— Valóban igazi bőr, — mondta — csak azt szeretném tudni, hogy *kinek* a bőre?

*

(*Külföldi tapasztalatok.*) A kávéházi bohém-asztalnál, amelynek most Kovács Mihály budapesti komikus is vendége, arról beszéltek, hogy külföldön milyen kellemes meglepetés érheti az embert.

— Én majd hanyattvágódtam, — mondta Hunyady József. — amikor Velencében egy borbély-üzletben a nevemen szólított a szeged.

Kovács Mihály erre a következő történetet mondta el:

— Én néhány év előtt Bécsbe utaztam a feleségemmel, hogy megmutassam neki a császárvárost. Amikor elfáradtunk, kocsit akartunk fogadni, hogy azon folytassuk a városzemlést. A fiakkerosekkel magyarul beszéltem. Gondoltam, hátha így jobban imponálok nekik és olesőbban visznek. Az egyik néma jelekkel magyarázta, hogy két órára tíz forintért jön. A másik szintén megértette velem, hogy csak 8 forintért áll rendelkezésemre. Nagyot káromkodtam és átmentem a feleségemmel egy másik standra.

— Itt politikát fogok változtatni, — mondtam a feleségemnek, — valódi bécsi dialektusban fogok beszélni. Hátha így jobban célt érek.

Németül megkértem az egyik kocsiótól: mennyiért jön? A mellette levő kocsiótól egyszerre csak leugrik egy virgonc suhanc és nevetve rám kiált magyarul:

— Ugyan mit komédiázik Kovács ur! Miért nem beszél magyarul.

Kérjen Ön Aspirint csakis a mi „Originaltableten” eredeti dobozainkban

Festékgárak ezelőtt Friedr. Bayer & Co., Elberfeld. 5952

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. J. Radna. Vadász- és Versenylap Budapest, IX., Ferenc-körut 6.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 25.

Amerika 1 és 1/2-el magasabb. Kínaiar, mérsékelt, vételkedv gyenge, ezer metermázsza szilárdan 5 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 Órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.45—13.46	13.49—13.50
Tengeri májusra ...	7.49—7.50	7.47—7.48
Rons áprilisra ...	10.59—10.60	10.6—10.63
Zab áprilisra ...	9.89—9.90	9.90—9.9
Buza 1909 októberre ...	11.49—11.50	11.47—11.49
Rozsoktóberre ...	9.87—9.88	9.88—9.89

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	621.50
Magyar hitelrészvény ...	723.26
Közuti vasut részvény ...	564.—

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. évi február hó 26-án:

B) bérlet.

B) bérlet.

Komlóssy Emma és Kovács Mihály felleptével:

A bőregér.

Operette 3 felvonásban Meilhac és Halévy „Reveillon” című bohózata után jrták: Haffner és Genée Richard. Fordította: Vezéry Ödön. Zenejét szerző: Strauss János.

SZEMÉLYEK:

Eisenstein	Kovács M.	Alfred	Faludi K.
Rosalinda	Wlassák V.	Falko, jegyző	Ladizslai J.
Frank	Leővei Leo.	Adél	Komlóssy E.
Orlovsky	Zalai Margit.	Frosch	Polgár S.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. február hó 26-án, péntek:

1. Türelmi játék. Színes. — 2. Dráma az őserdőben. Az indiánusok életéből. — 3. Kedélyes ház. Bohózat. — 4. Moszkva hó alatt. Természet után.

Tíz perc szünet.

5. A fűvény. Dráma. — Víziló-vadászat. Természet után. — 6. Bánatos özeveg. Bohózat. — 8. A hágerinctelen ember. Kacagató. — 9. Cromwell Olivér. Történelmi dráma.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások a att a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekarra játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.* Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy hatóságilag engedélyezett magánkutató és felvilágosító

irodám

Szent Pál-utca 12. szám alól

Tökölly Imre-utca 17. sz. alá

helyeztem át,

hol hivatalos órákat d. e. 8 órától 12 óráig és d. u. 2 órától este 7 óráig tartok.

Magamat nagybecsű pártfogásukba ajánlom, kiváló tisztelettel

990 **Sashegyi Sándor.**

Uj telefon sz. 478.

Uj telefon sz. 478.

Kedves ismerőseimmel, nagyrabecsült vevőimmel és az érdeklődőkkel tisztelettel közlöm, hogy miután

Urbán Endre ur

a társas cégből kilépett,

a Forray-utca 2/e sz. a. lévő, 23

év óta fenálló üveg- és porcellánkereskedésemet változatlanul a régi

özy. Sütő Józsefné utóda Urbán E.

cég alatt most már mint az összes aktívák és passzívák egyedüli tulajdonosa, tovább vezetem. Épület üvegezési munkálatokat továbbra is vállalok.

Ezuttal az eddigi szíves bizalmat megköszönve tisztelettel kérem, hogy azt a változatlanul maradó egyéni cégemre is átruházni kegyeskedjék; meglehetően eléve győződve, hogy a jövőben is a lehető legkedvezőbb kiszolgálásban fogom részesíteni. Tisztelettel:

Urbán Endrené.

Kérem! Telefonjegyzékben régi szám volt 471, most szíveskedjék potolni: Urbán Endrené üveg- és porcellánkereskedés 478. szám 983

Ipartestület dísztermében.

Mr. S. Vinée

francia hüvésztanár.

szombaton, február 27-én délután fél 3 és 4 órakor és vasárnap 28-án délelőtt 10—12-ig és délután fél 3 órától

nagy ifjusági előadást rendez, melyre az ifjuságot tisztelettel meghívja.

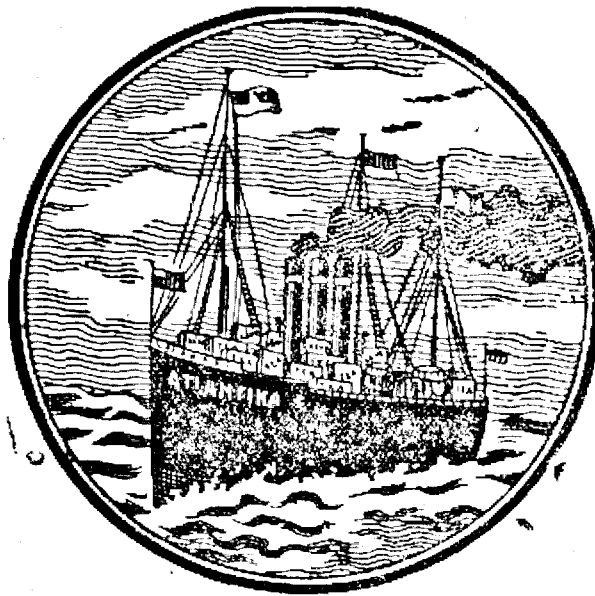
A műsor 14 legérdekesebb számból áll, a melyeket kizárólag ifjuság részére állítottak össze.

Figyelmeztetés. Minden látogató, aki a belépőjegyet pénteken délután 3—5-ig és szombaton délelőtt 11—12-ig az ipartestület dísztermében előre megváltja, egy számozott jegyben részesül, melyre egy szép ajándékot kap.

Helyárak: Fentartott hely 60 fillér, I. 50 fillér, II. 40 fillér, III. 30 fillér, szülők, vagy kísérők ugyanezen helyárakat fizetik. 986

PICHLER SÁNDOR
PAPIRÓS, IRÓSZER-és ÜZLETI-KÖNYV
RAKTÁRA.
ARAD
TELEFON 308. SZABADSÁG-TÉR 1 sz.

Reggel, délután és este

igyunk

ATLANTIKA kávé,

ATLANTIKA teát

ATLANTIKA rummal

mert csak az

ATLANTIKA

kávé, tea, rum speciális üzletben

kapható

fűszer és illatszertől mentes

kávé, tea, rum.

A kirakatban működésben látható villanyüzemű kávépörkölőnkkel naponta többször friss pörkölés. Eladás nagyban és kicsinyben. 421

ATLANTIKA

Kávé és tea behozatal

Arad, Andrassy-tér 20 Fischer Eliz-palota.

Városi és megyei telefon 609.

Van szerencsém a m. t. uri közönség b. tudomására hozni, hogy a

Márton és Hirsch

cégből barátságos uton megváltam és

Andrassy-tér 18. sz. a.

(Lócs-ház)

a mai napon egy a modern kor követelményeinek mindenben megfelelő, elsőrangú

uri szabó üzletet nyitottam.

Legfinomabb bel- és külföldi gyapjuszövegek raktáron. Megrendelések a legújabb divat szerint, legfinomabb és tartósabb kivitelben eszközöltetnek.

B. pártfogását kérve, maradtam kitűnő tisztelettel

905

Hirsch Antal,

uri szabó.

Szőlősgazdákhöz.

A szőlőpótlások rendkívüli nehézségei és sikertelensége abban leli magyarázatát, hogy ahhoz nem a megfelelő, teljesen megbízható

I. oszt. gyökérgyűző anyagok,

hanem mindenféle meg nem felelő rúpria és oltvány lesz felhasználva.

Szőlőpótlás céljára gyoroki szőlőgazdaságomban igen bevált módon fajtiszta rúpria-portális vesszőket gyökereztetek és szőlőoltványokat készítek, melyek a sikeres és eredményes szőlőpótlást mindenkinek biztosítják.

Jessék a hirdetést megfigyelni.

Vojtek Alajos

szőlőbirtokos.

Hatóságilag engedélyezett

Kiárusítás

könyvek, papíráruk és
írószerekben

üzletátbelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer
kereskedésében 661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papírok, levél-

papírok, borítékok,

csomagoló papírok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

Valódi orosz, Caravan és chinai

TEÁK

eredeti csomagokban és kímérve

Valódi Jamaikai

RUMOK

ismert saját töltésű üvegeinkben

Legelőnyösebben ösmert bevásárlási hely:

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése 201

ARADON.

SZŐLŐPÓTLÁSHOZ

rendkívül gyökérdus, fajtiszta
hárszal kőve készült

szőlőoltványok

továbbá 1 és 2 éves rendkívül gyökérdus, fajtiszta

Riparia Portalis

alany bármily mennyiségben kapható.

Kéretik a szükségletet előjegyeztetni.

Vojtek Alajos

szőlőgazdasága GYOROKON.

Telefon Arad 147.

Telefon Gyorok 14.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Fagyás

ellen kitünő, a maga nemében páratlan jó hatású szer a „FRIGIN”. Ara egy üvegnek 70 fillér. Fagyviszketegséget és fagydaganatokat biztosan megszüntet.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „NITER”, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Dr. Székely Károly

aradi fogorvos „Odur” szájviz és

fogpora egyedüli raktára. Egy üveg szájviz ára 2 korona, 1 doboz fogpor 1 korona.

Hajvesztő

„Depillar”. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara utasítással együtt 1 korona. 191

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

A híressé vált villanypörkölőn pörkölt Palermó pörköltkávét

Dürr Gusztáv

fűszerkereskedéséből.

Ezen kávé közkedveltsége folytán ma már minden háztartásban nem szabad, hogy hiányozzék, úgy fekete kávénak, mint tejes kávénak rendkívül szapora és kiadó. Illata és aromája páratlan, jobb kávé ennél nem létezik. $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{2}$ kilós eredeti blombázot csomagolásban kapható. Naponta friss pörkölés.

Friss készlet

mindenféle sajtok, páczolt és marinrozott halak, szardiniákból, finom fűszer és csemegeárukban, friss érkezésű déli gyümölcsök, Datolya, malaga, Smyrna füge, cukros és Sugatirozott gyümölcs, Csokoládé és Caramel, szalon fondant és foures bonbonok.

Különféle francia vegyesbonbonok díszes dobozokban a legolcsóbb kivitelűtől a legfinomabb minőségig.

Eredeti angol és belföldi rumok, Cognac és likőrök. Friss gyümölcsök, Bordeauxi szilva és friss ananász. Teák eredeti Assann, imperial és király keverék, Pecco, Mandarin és Schuchon fajok.

Lerakata a Törley József és Társa-féle hírneves Talisman és Casino sec, Louis Francois Co.-féle, Transylvania, Vin-brut, Monopol jegyű hírneves pezsgőboroknak. Idényben mindenféle vadak és leölt, tisztított szárnyasok legolcsóbb áron. 185

Dürr Gusztáv

csemege, fűszer és pezsgőbor üzlete

A városházzal szemben.

Városi és megyei telefon szám 118.
Cataniai vérbélű narancsok megérkeztek.
Elsőrendű üzlet e nemből.
Tanuló gyakornok felvétetik.

APRO HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre.

kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobalányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet.

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
grümmöcsöt,
gabouát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

mind Ezeket vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér célját, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Ügyes géplakalost

azonnal alkalmazunk. Butorgyár,
Borosjenőn. 988

Katóságilag engedélyezett

kiadású könyvek, papíráruk és írószerekben üzletáthelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papír- és írószerek kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert eladó. Bővebbet Tökölly Imre (halász)-utca 45. 977

Május 1-re

Tökölly Imre-u 52 (volt halász-u) egy földszintes 5 szobás lakás, parkos nagy udvarral, kiadó 979

Egy jó erkölcsű fiú

tanulónak előnyös feltételek mellett felvétetik. Rosenblüh H. és Tsa. 980

Az új bortörvény által előírt

bornyilvántartási iverk és könyvek, melyek vezetése minden bortermelőre, borkereskedőre, vendéglősre, egyszerűen minden boreladással foglalkozó pincetulajdonosra kötelező, legjutányosabban kaphatók ivenkint vagy bekötve Kerpel Izsó könyv- és papírkereskedésében, Aradon. Vidéki megrendelések azonnal elintéztetnek. Telefon 885. sz. 262

Julzsufolt raktáram

következtében antiqvar könyveket és különféle papírárukat beszerzési áron alól kiadásitok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-utca 7a. sz. a.

Szövet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk remek választékban

Hoffmann, Sándor

cégnél 281

Arad, Színház-épület.

Vidékre mintákat készséggel küldök.

Borkereskedők!

Vendéglősök!

Korcsmárosok!

Az új bortörvény előírása szerinti

Bornyilvántartási

könyvek

Pichler Sándor

papíros, írószerek és irodai cikkek kereskedésében kaphatók

Arad, Szabadság-tér 1.

Telefon 308. sz. 847

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Telephon 422.

Új asztalos műhely Aradon

Van szerencsém a nagyérd. közönségnek b. figyelmét

épület- és butor asztalos

műhelyemre tisztelettel felhívni. Számos éven át volt alkalmam Budapest, München és Stuttgart előkelő műhelyeiben tapasztalatokat szerezni. Ezen kedvező körülményeknél fogva abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmehszőbbmenő követelményeket elégíthetem ki.

Fő elvem: pontos, tiszta, izléses és tartós munkával szolgálni.

B. pártfogást teljes tisztelettel kér

Reich Dezső

épület- és butorasztales 691

Aradon, Aranykéz-u. 8. — Telefon 422.

4299 - 1909.

Hirdetmény.

A m. kir. földmívelésügyi miniszternek 106723/1907. és 14802/1909. sz. a kelt intézkedései alapján Egy Gyula városi m. kir. állatorvosnak vezetése mellett az aradi vágóhídon is fog a laikusok részére egy hónapig tartó husvizsgálati tanfolyam tartatni.

Felhívjuk tehát mindazokat, kik ezen tanfolyamon résztvenni akarnak, nevezett kir. állatorvosnál mielőbb jelentkezzenek, aki a jelentkezőket a közelebbiekről értesíteni fogja

Arad, 1909. évi február hó 13.

A városi tanács.

1909. V. 284/2. sz.

Hivatalból

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1909. V. 284/2. számú végzése által Róth Izidor aradi lakos végrehajtató javára 60 kor. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírósági le- és felülfoglalt és 609 koronára becsült üzleti állványok, mérlegek és egy kerékpárból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Ezen árverés Kalmár József 300 kor. követelése és járulékal erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a helyszínen, vagyis Mikalakan, 281. házszám alatt leendő eszközzésére 1909. évi március hó 15-ik napjának d. u. 3 órája haráridőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő

Kelt Aradon, 1909. évi február hó 25 napján.

Györffy Arnold,

985 bírósági végrehajtó.

Permetező javítások elfogadhatnak

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyúk

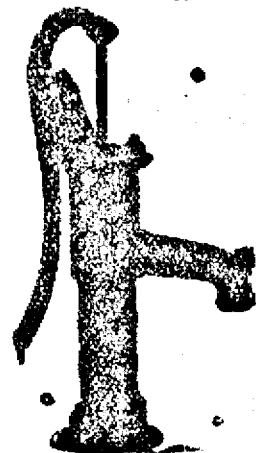
és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár árakon.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátanságok azonnal továbbítottatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Készleteknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely belső vagy külső gyárban.

Hönig-Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyú készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Figyelem!

Szülőoltványt, szülővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 korona, Delaware ezre 100 korona.

Cím:

5972

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

Egy

modern ház eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

944